

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Big Bath Accounting

– *”Att rensa ladan och sätta ribban”*

Magisterexamen i företagsekonomi

Extern redovisning, FEA 415, VT 2009

Författare: Simon Lindqvist
Alexander Yassin

Handledare: PhD Gunnar Rimmel

Vi som författare vill tacka vår handledare Gunnar Rimmel som under uppsatsen har bidragit med viktiga utbyten av tankar kring ämnet. Vi vill även rikta ett stort tack till de respondenter som deltagit i vår undersökning, trots ett redan pressat tidsschema. Slutligen vill vi tacka de som på ett eller annat sätt har bidragit till vårt examensarbete.

Göteborg
2009-05-29

Alexander Yassin

Simon Lindqvist

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet
Extern redovisning, FEA 415, VT 2009

Författare: Simon Lindqvist och Alexander Yassin

Handledare: PhD Gunnar Rimmel

Titel: Big bath accounting – “Att rensa ladan och sätta ribban”

Bakgrund: Utformningen av finansiella rapporter och redovisning av löpande transaktioner erbjuder företag att välja mellan att tillämpa ett antal olika redovisningstekniker.¹ Det faktum att valmöjligheter existerar öppnar upp för bedömningar som kan gynna företaget.² Ett redovisningstekniskt sätt att gestalta den ekonomiska verkligheten på ett inkorrekt sätt i syfte att öka framtida resultat, är att belasta resultaträkningen med omotiverat stora nedskrivningskostnader. Termen big bath accounting karakteriserar manipulation av resultatet genom omotiverat stora nedskrivningar.³ Detta genomförs i regel för perioder då företaget inte skulle förmå att nå upp till uppsatta vinstmål.

Syfte: *Kartlägga* hur investerare identifierar tecken på big bath-nedskrivningar. *Fastställa* huruvida förmodade big bath-nedskrivningar påverkar investeringsbeslut. *Beskriva* big bath's eventuella påverkan, eller uteblivna påverkan, på investeringsbeslut.

Metod: Studien har ett kvalitativt angreppssätt. Empiriskt material har insamlats genom semi-strukturerade intervjuer med sex investerare, vilka är tillämpare av de finansiella rapporterna. Därefter har materialet används som underlag till studiens analys.

Slutsats: Vi har genom vår studie kunnat *kartlägga* att investerare primärt identifierar big bath vid byte av VD och/eller ledning. Vi kan även *fastställa* att förmodade omotiverade nedskrivningar påverkar investeringsbeslut. Emellertid är tecken big bath varken så svart eller vitt som teorin förkunnar. I vilken grad beslutet påverkas beror på om den omotiverade nedskrivningen var förväntad, och hur den ifrågavarande situationen påverkade investerarens tillit för ledningen. I huvudsak kan vi även konstatera att big bath har en negativ inverkan på investerarens analyser, vilket kan *beskrivas* vara en följd av ökad upplevd risk.

Förslag till fortsatt forskning: Genomgående i denna studie har respondenternas svar i stor utsträckning präglats av den rådande finansiella oron. Därav finner vi det intressant att en replikering av studien sker när respondentgruppens miljö präglas av vad som anses vara goda ekonomiska tider. Vårt andra förslag syftar till att öka generaliserbarheten, vilket med fördel skulle kunna genomföras genom att använda en kvantitativ ansats.

¹ Riahi-Belkaoui, A. 2004, s. 56

² Healy, P., & Wahlen, J. 1999, s. 368

³ Henry, D., & Schmitt, C-H. 2001, s. 100-110

Använda definitioner och begrepp

Återvinningsvärde - Om en tillgångs värde skall skrivas ner så skall detta göras till dess återvinningsvärde. Definitionen av återvinningsvärdet återfinns i IAS 36 punkt 6 ;”En tillgångs eller kassagenererande enhets *återvinningsvärde* är det högsta av dess verkliga värde minus försäljningskostnader och dess nyttjandevärde”.

Investerare - Enligt föreställningsramen är investerare de som tillhandahåller riskkapital. Dessa behöver information av ekonomisk karaktär för att kunna fatta beslut på basis av dessa. Till yrkesgruppen investerare räknas även de som tillhandahåller information till dem som skall fatta beslut, däribland analytiker.⁴

Big bath accounting - Termen karaktäriserar manipulation av resultatet genom omotiverat stora nedskrivningar.⁵ Denna manöver genomförs i regel under perioder då företaget ej skulle förmå att nå upp till uppsatta vinstmål.⁶

IAS - International Accounting Standards

IASB - International Accounting Standards Board

IFRS - International Financial Reporting Standards

PAT - Positive Accounting Theory

⁴ FAR SRS. 2008, s. 12, p. 9a

⁵ Henry, D., & Schmitt, C-H. 2001, s. 100-110

⁶ Healy, P. 1985, s. 86

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	BAKGRUND	1
1.2	PROBLEMDISKUSSION	2
1.3	PROBLEMFORMULERING	4
1.4	SYFTE	4
1.5	AVGRÄNSNINGAR	4
1.6	UPPSATSENS FORTSÄTTA DISPOSITION	5
2	METOD	6
2.1	ÖVERGRIPANDE METOD	6
2.2	VETENSKAPLIGT SYNSÄTT	6
2.3	FORSKNINGSMETOD	6
2.3.1	<i>Kvalitativ undersökning</i>	7
2.4	MATERIALINSAMLING	7
2.4.1	<i>Primärdata</i>	8
2.5	SANNINGSKRITERIER	11
2.5.1	<i>Tillämplighet</i>	12
2.5.2	<i>Överensstämmelse – Rimlighet</i>	12
2.5.3	<i>Pålitlighet – Trovärdighet</i>	12
2.5.4	<i>Noggrannhet – Samvetsgrannhet och Ärlighet</i>	13
2.6	GENERALISERBARHET	13
2.7	KÄLLKRITIK OCH KÄLLDISKUSSION	13
2.8	ANALYS	14
3	TEORETISK REFERENSRAM	16
3.1	IAS 36 - 6 EDSKRIVNINGAR	16
3.2	REDOVISNINGENS KVALITATIVA EGENSKAPER	18
3.3	REDOVISNINGENS KOMPLEXITET	19
3.4	AGENTTEORIN	19
3.5	BIG BATH ACCOUNTING	21
3.6	BIG BATH'S INVERKAN PÅ INVESTERARES ANALYSER	22
3.6.1	<i>Utebliven påverkan på investerares analyser</i>	23
3.6.2	<i>Positiv inverkan på investerares analyser</i>	23
3.6.3	<i>Negativ inverkan på investerares analyser</i>	24
4	EMPIRI	25
4.1	ÖVERGRIPANDE OM EMPIRIINSAMLINGEN	25
4.2	DE FINANSIELLA RAPPORTERNAS BETYDELSE OCH TILLÄMPNING	25
4.3	IDENTIFIERING AV EN OMOTIVERAT STOR NEDSKRIVNING	27
4.4	FÖRHÅLLANDEN SOM INDIKERAR ATT EN OMOTIVERAT STOR NEDSKRIVNING FÖRELIGGER	29
4.5	BIG BATH'S INVERKAN PÅ INVESTERARES ANALYSER OCH INVESTERINGSBESLUT	30
4.5.1	<i>Utebliven påverkan på investerares analyser</i>	30
4.5.2	<i>Positiv inverkan på investerares analyser</i>	31
4.5.3	<i>Negativ inverkan på investerares analyser</i>	31
5	ANALYS	35
5.1	DE FINANSIELLA RAPPORTERNAS BETYDELSE OCH TILLÄMPNING	35
5.2	IDENTIFIERING AV OMOTIVERAT STORA NEDSKRIVNINGAR	36
5.3	FÖRHÅLLANDEN SOM INDIKERAR ATT EN OMOTIVERAT STOR NEDSKRIVNING FÖRELIGGER	38
5.4	BIG BATH'S INVERKAN PÅ INVESTERARES ANALYSER OCH INVESTERINGSBESLUT	40
5.4.1	<i>Utebliven inverkan på investerares analyser</i>	40
5.4.2	<i>Positiv inverkan på investerares analyser</i>	41
5.4.3	<i>Negativ inverkan på investerares analyser</i>	43
6	SLUTSATS	45
6.1	DE FINANSIELLA RAPPORTERNAS BETYDELSE OCH TILLÄMPNING	45
6.2	IDENTIFIERING AV OMOTIVERAT STORA NEDSKRIVNINGAR	45
6.3	FÖRHÅLLANDEN SOM INDIKERAR ATT EN OMOTIVERAT STOR NEDSKRIVNING FÖRELIGGER	45
6.4	BIG BATH'S INVERKAN PÅ INVESTERARES ANALYSER OCH INVESTERINGSBESLUT	45

6.4.1	<i>Utebliven inverkan på investerares analyser</i>	46
6.4.2	<i>Positiv inverkan på investerares analyser</i>	46
6.4.3	<i>Negativ inverkan på investerares analyser</i>	46
6.5	SAMMANFATTANDE SLUTSATS.....	46
6.6	FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	47
7	KÄLLFÖRTECKNING	48

BILAGOR

- Bilaga 1: Intervjuguide
- Bilaga 2: Respondenter

1 Inledning

I det inledande kapitlet introduceras uppsatsens ämne. Vi presenterar här bakgrunden som kommer att ligga till grund för problemdiskussionen, vilken leder vidare till vår problemformulering och vårt syfte. Kapitlet avslutas med en illustration av uppsatsens tillvägagångssätt.

1.1 Bakgrund

Under det andra kvartalet 2009 kan vi anta att åtskilliga omständigheter som presenteras inom svenskt näringsliv till mycket stor del avviker från det andra kvartalet 2008. Katalysatorn till den finansiella oro som vi nu upplever var bland annat investmentbanken Lehman Brothers ansökan om konkursskydd i september 2008, vilket skapade svallvågor över hela världen. Sverige var ett av de länder som ovilligt importerade den globala finansiella krisen, vilket har påverkat det finansiella systemet i landet.⁷ Samtidigt som finansminister Anders Borg notifierar om kraftigt fallande BNP och ökad arbetslöshet,⁸ kämpar många svenska företag för överlevnad.

Den avkastning som företag förväntas leverera till investerare är direkt relaterad till företagets risk. Således kommer en investerare endast att intressera sig för en riskfylld investering under förutsättning att den förväntade avkastningen kompenserar risktagandet.⁹ Före finanskrisens inträde hade riskpremierna sjunkit till rekordlåga nivåer. Men oro och upplevd osäkerhet återspeglas i aktieägares avkastningskrav, vilka under 2009 har ökat till följd av ökad osäkerhet.¹⁰

Utformningen av finansiella rapporter och redovisning av löpande transaktioner erbjuder företag att välja mellan att tillämpa ett antal olika redovisningstekniker.¹¹ Det faktum att valmöjligheter existerar öppnar upp för bedömningar som kan gynna företaget. Genom att styra bedömningarna i önskvärd riktning kan de finansiella rapporterna vilseleda aktieägare rörande företagets ekonomiska prestation. Vidare kan bedömningarna användas för att inverka

⁷ <http://www.riksbank.se/templates/Page.aspx?id=29561>, 2009-04-01

⁸ <http://www.regeringen.se/sb/d/11400/a/123650>, 2009-04-02

⁹ Ross, S., et al. 2008, s. 309

¹⁰ http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/46_Skrivelser/2009/stabilisering_2009%2001%2028.pdf, 2008-04-02

¹¹ Riahi-Belkaoui, A. 2004, s. 56

på kontraktsbestämda utbetalningar, vars summa bestäms på basis av det redovisade resultatet.¹²

Ett redovisningstekniskt sätt att gestalta den ekonomiska verkligheten på ett inkorrekt sätt, i syfte att öka framtida resultat, är att belasta resultaträkningen med omotiverat stora nedskrivningskostnader. Termen *big bath accounting* karaktäriserar manipulation av resultatet genom omotiverat stora nedskrivningar.¹³ Detta genomförs i regel för perioder då företaget inte skulle förmå att nå upp till uppsatta vinstmål. Genom att ytterligare försämra resultatet för perioder där vinstförväntningarna är lägre, kan företaget kompensera för detta under kommande perioder. Kompensationen visar sig i form av att ett högre resultat då erhålls.¹⁴

1.2 Problemdiskussion

Den rationella tankebanan gällande *big bath* vilar på antagandet att den marginaleffekt som ytterligare förluster har på intressenters perception av företags förmåga avtar i takt med ökande förluster. Genom att tillämpa denna logik kommer företag i tider som dessa genomföra omotiverat stora nedskrivningar. Anledningen är att ”dumpa” ytterligare kostnader i ett redan nedtyngt resultat. Följaktligen kommer ett sådant förfarande förbättra framtida resultat, då en del av nedskrivningarna redan är gjorda och inte kommer att belasta resultaträkningen i form av en kostnad.¹⁵

Enligt den klassiska intressentmodellen är en av affärsredovisningens viktigaste uppgifter att tillgodose alla företagsintressenters behov av information av ekonomisk karaktär, så att de kan fatta olika beslut på basis av lämnad information.¹⁶ Två typer av intressenter är befintliga och potentiella investerare.¹⁷ Den ekonomiska informationen i redovisningen skall primärt utgöra ett underlag för beslutsfattande.¹⁸ Om en potentiell investerare anser sig ha identifierat tecken på *big bath* – vilken inverkan kan det ha på dennes investeringsbeslut?

En tendens bland investerare är att det förflutna skall negligeras och att det endast är framtiden som är av vikt att studera. De förlitar sig på att goda resultat kommer att

¹² Healy, P., & Wahlen, J. 1999, s. 368

¹³ Henry, D., & Schmitt, C-H. 2001, s. 100-110

¹⁴ Healy, P. 1985, s. 86

¹⁵ Stalebrink, O-J. 2007, s. 448

¹⁶ Thomasson, J., et al. 2006, s. 17

¹⁷ FAR SRS. 2008, s. 12

¹⁸ Ibid s. 15

åstadkommas i framtiden, utan att behöva ta hänsyn till dåliga nyheter från tidigare perioder.¹⁹ Prognosen används som ett instrument för att bedöma framtida utdelning och värdestegring på aktien samt den risk som är förknippad med investeringen.²⁰ Om investerares analyser endast är framåtriktade bör de betrakta big bath som en möjlighet för framtida vinster. Detta eftersom en aktieägare erhåller utdelning baserat på resultat, vilket kommer att vara förbättrat kommande perioder, då stora kostnader redan har inträtt.

Mot detta kan ställas en kvantitativ studie av Elliott och Shaw där analytikers revidering av prognoser undersöktes. Syftet var att studera sambandet mellan stora nedskrivningar och förväntade vinster. Det visade sig att analytikerna, i motsats till vad som ofta förmedlas i affärspress, de facto dämpar sin prognos för framtida vinster.²¹ Vidare torde en redovisningsteknisk åtgärd som big bath kunna äventyra investerares tillit för företaget. För att vara användbar måste informationen vara tillförlitlig och om informationen är vinklad kan dess tillförlitlighet ifrågasättas.²² Om neutraliteten ifrågasätts kan det förväntas sannolikt att investerare är mer försiktiga att placera kapital i ett sådant företag. Ytterligare en tänkbar utgång är att de helt låter bli att investera i företag, på grund av att risken anses överhängande för att fler tvivelaktigheter föreligger.

Det tredje utfallet som har påvisats är att investerare under analysfasen negligerar nedskrivningar och i synnerhet nedskrivningar av goodwill. En av de primära anledningarna till att de negligeras är att den information som erhålls av balansräkningen är för ålderstigen för att förmedla upplysningar om vilka företag som är intressanta ur investeringssynpunkt.²³ Ytterligare en anledning till att analytiker exkluderar nedskrivningar är att de i stor utsträckning bygger på subjektiva bedömningar från företagets sida. En tredje förklaring är att analytiker koncentrerar sig på intäkter snarare än kostnader. Av dessa anledningar tenderar investerare att bortse från nedskrivningsposter och skapa egna bedömningsverktyg.²⁴

Det kan alltså konstateras att det tre olika utfallen pekar åt olika håll gällande investerares reaktion på big bath-tecken. Det finns en relativt stor mängd vetenskapliga artiklar inom området big bath accounting. I fråga om svenska studier påträffas endast två uppsatser som

¹⁹ Canadian Business. 2004, s. 23

²⁰ Smith, D. 2006, s. 19

²¹ Elliott, J-A., & Shaw, W-H. 1988, s. 114

²² FAR SRS. 2008, s. 15, p. 31

²³ Elwin, P. 2008, s. 206

²⁴ Ibid. s. 205

behandlar ämnet. Emellertid är dessa två studier av kvantitativt slag och fäster således inte avseende vid förklarande aspekter inom big bath accounting. Som tidigare nämnts har ett antal olika motiv till big bath identifierats och dess effekt på investerare diskuterats. En studie från 2007 påvisade att big bath accounting existerar bland noterade företag på Stockholmsbörsens Large och Mid cap.²⁵ Dock saknas det kvalitativa studier som kartlägger om svenska investerare kan identifiera tecken på big bath, hur dessa tecken ter sig, samt vilken inverkan det har på deras företagsevaluering. Omotiverat stora nedskrivningar är en manöver som i de flesta fall genomförs när ekonomin befinner sig i ett svagt tillstånd²⁶. Denna omständighet gör det till ett högaktuellt gebit att undersöka och är även i linje med Haldorson et al. förslag till fortsatt forskning.²⁷ Kontrasterna mellan olika utfall av analytikers bedömningar samt ämnets aktualitet styrker uppsatsens relevans.

1.3 Problemformulering

Utifrån problemdiskussionen erhåller vi följande problemformulering:

Kan en investerare identifiera en omotiverat stor nedskrivning?

– *Vilka förhållanden indikerar att en sådan föreligger?*

– *Vilken inverkan har en sådan på investerares analys?*

1.4 Syfte

- *Kartlägga* hur investerare identifierar tecken på big bath-nedskrivningar.
- *Fastställa* huruvida förmodade big bath-nedskrivningar påverkar investeringsbeslut.
- *Beskriva* big bath's eventuella påverkan, eller uteblivna påverkan vid investeringsbeslut.

1.5 Avgränsningar

Eftersom vi utgår från att big bath förekommer på Stockholmsbörsen,²⁸ kommer vi även att be våra respondenter att utgå från detta vid förande av resonemang och vid exemplifiering. Av den förstnämnda avgränsningen blir en naturlig följd att endast beakta IAS och IFRS regelverk, som är obligatoriska för noterade svenska företag i deras koncernredovisning.²⁹ Omfånget av respondenter har vi avgränsat till dem som genomför analyser för egna

²⁵ Haldorson, K., et al. 2007. s. 59

²⁶ Henry, D., & Schmitt, C-H. 2001, s. 100-110

²⁷ Haldorson, K., et al. 2007, s. 62

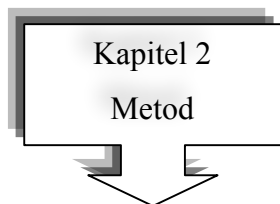
²⁸ Ibid. s. 59

²⁹ FAR SRS. 2008, s. 31

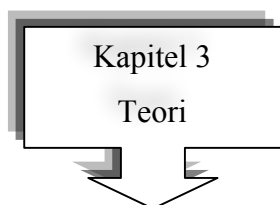
investeringsbeslut samt dem som utför analyser men överlåter beslutsfattandet till annan part. Följaktligen utgörs våra respondenter av riskkapitalister och aktieanalytiker.

1.6 Uppsatsens fortsatta disposition

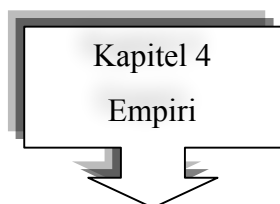
I syfte att ge läsaren en överskådlig bild av uppsatsens struktur presenteras en modell över uppsatsens fortsatta disposition.

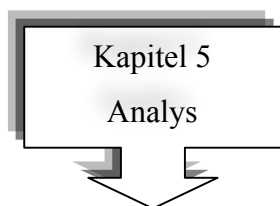
I detta kapitel presenteras studiens tillvägagångssätt som använts för insamling, bearbetning och sammanställning av den valda informationen.

Teorikapitlet ger läsaren en övergripande förståelse av IAS 36 och redovisningens kvalitativa egenskaper. Kapitlet berör även big bath accounting och de närliggande teorier som har betydelse inom området.

Empirin innehåller material från intervjuer med studiens sex respondenter. Den empiriska dispositionen är i huvudsak utformad utefter studiens tre frågeställningar.

I analysen anknyts det empiriska materialet till studiens teoretiska referensram. Dispositionen följer samma mönster som föregående kapitel.

Slutsatserna har uppkommit via diskussion i analyskapitlet. Sedan klargörs vad uppsatsens syften har bidragit med för kunskap. Kapitlet avslutas med våra förslag på fortsatt forskning inom ämnet.

2 Metod

*M*etodkapitlet beskriver studiens valda vetenskapliga teorier som tillämpas, och följs sedan av motiveringar till de valda metodologiska ställningstagandena. Syftet med metodkapitlet är att upplysa läsaren om de tillvägagångssätt som använts för insamling, bearbetning och sammanställning av vår information.

2.1 Övergripande metod

Ett forsknings- eller utredningsarbete initieras alltid av ett intresse för att skaffa sig ny eller fördjupad kunskap.³⁰ Det valda ämnet och teoretiska perspektiv är avgörande för vilka metoder som bör användas.³¹ Av den anledningen skall valet av metod ske i dialog med den valda frågeställningen.³² Inom ramen för studien har utformningen av metoder ständigt anpassats till frågeställningen.

2.2 Vetenskapligt synsätt

Metoderna och vägarna för att nå kunskap är många.³³ De teorier som existerar inom ramen för den empiriska vetenskapen har som syfte att avspegla en bild av verkligheten, alltså hur verkligheten förmodas vara. För att teorierna skall fylla sitt syfte och bidra med kunskap krävs det att de är sanna. Om en teori är förenlig med verkligheten är den sann.³⁴ I studien tillämpades teorier som härstammar från den positiva litteraturströmmen. Positiva teorier skildrar hur verkligheten anses vara. Dessa används sedan för att ge en bild av investerarens agerande vid förekomsten av omotiverat stora nedskrivningar.

2.3 Forskningsmetod

I förberedelserna till denna studie ställdes frågan om vilken forskningsmetod som var lämplig för studien. En variant var att använda mätningar vid datainsamling och statistiska bearbetnings- och analysmetoder, kvantitativt inriktad forskning.³⁵ Alternativet var kvalitativt inriktad forskning som karaktäriseras av en strävan efter förståelse för livsvärden hos en individ eller en grupp individer.³⁶ Eftersom den aktuella frågeställningen är avgörande för

³⁰ Patel, R., & Davidson, B. 2003, s. 9

³¹ Trost, J. 2002, s. 28

³² Ibid. s. 15

³³ Starrin, B., & Svensson, P-G. 1994, s. 11

³⁴ Hartman, J. 2001, s. 18

³⁵ Patel, R., & Davidson, B. 2003, s.

³⁶ Hartman, J. 2004, s. 273

valet av metod³⁷, utkristalliserades det, efter val av forskningsfråga, att ett kvalitativt angreppssätt på bästa sätt skulle besvara den valda frågeställningen. Trost styrker detta val, då han anser att undersökningar med syfte att identifiera och förstå människors sätt att resonera lämpar sig i form av en kvalitativ studie.³⁸

2.3.1 Kvalitativ undersökning

Varje kvalitativt forskningsproblem kräver sin unika metod.³⁹ Kvalitativa data anses vara den som ger en grov skattning och som handlar om rent subjektiva intryck.⁴⁰ Den kvalitativa forskningsmetoden anses vara det lämpligaste vid genomförande av denna undersökning. Delvis för att denna studie har ett riktat fokus på intervjuer där materialet bearbetas och analyseras, med syftet att försöka utröna vad den enskilde menar och tänker.⁴¹ Detta skulle bli tämligen omöjligt vid en kvantitativ ansats. Insamlingen och analysen av data lägger tonvikten på ord snarare än på kvantifiering, vilket är ett särdrag för den kvalitativa ansatsen.⁴² I överensstämmelse med problemdiskussionen identifierades en kunskapslucka som avsågs att fylla i. Det kan enligt Jacobsen med fördel göras genom användande av en kvalitativ ansats, då denna är mest passande för områden där kunskapen är begränsad.⁴³ Utifrån denna ansats gavs möjligheten att studera sambandet hur investerare förhåller sig till fenomenet big bath accounting. Den valda ansatsen gav även möjligheter att nysta upp sidospår och intressanta upptäckter – att dyka djupare in på spörsmål som kan leda till svar på frågeställningen.⁴⁴

2.4 Materialinsamling

Det finns ett antal olika sätt att samla in data för att besvara den valda frågeställningen. Insamlingen kan ske i form av egeninsamlat material avsett för den specifika studien, såsom observationer och intervjuer. Detta benämns primärdata. Data som har samlats in och behandlats av andra kallas sekundärdata.⁴⁵

³⁷ Trost, J. 2005, s. 15

³⁸ Ibid. s. 14

³⁹ Patel, R., & Davidson, B. 2003, s. 118

⁴⁰ Starrin, B., & Svensson P-G. 1994, s. 19

⁴¹ Trost, J. 2005, s. 12

⁴² Bryman, B., & Bell, E. 2005, s. 297

⁴³ Jacobsen, D-I. 2002, s. 145

⁴⁴ Ibid. s. 142

⁴⁵ Jacobsen, D-I. 2002, s. 57

2.4.1 Primärdata

I studien har primärdata insamlats för att kunna besvara frågeställningen. I ett tidigt skede lades det tonvikt på att samla in egen data, för att skraddarsy den till problemställningen. Genom intervjuer med selektivt utvalda respondenter erhöles upplysningar som var direktanpassade till den specifika frågeställningen. Ytterligare en fördel med primärdata är uppfattningen om en större trovärdighet till egeninsamlat material, då det inte har bearbetats av någon i ett tidigare skede.

2.4.1.1 Intervjuer

Materialinsamlingen till empirin har uppkommit via kvalitativa intervjuer med investerare. Intervjuer karaktäriseras ofta av att de ställda frågorna är raka och kan besvaras med innehållsrika förklaringar.⁴⁶ Syftet med kvalitativa intervjuer är bland annat att upptäcka beskaffenheten hos något, exempelvis den utfrågades uppfattningar om ett specifikt fenomen.⁴⁷ Tanken bakom valet att genomföra intervjuer var att respondenterna själva skulle berätta om sina erfarenheter och ståndpunkter beträffande big bath-fenomenet. Intervjuer blir även ett väldigt passande tillvägagångssätt, då det aldrig kan avgöras vad som är det "sanna" svaret på en fråga.⁴⁸ Om respondenternas åsikter drar åt en och samma riktning erhålls möjligheten att kunna uttala oss i termer av att deras svar indikerar att en viss teori eller utfall kan tänkas vara sann. Genom att intervjuerna genomförs på deras respektive arbetsplats är förhoppningen att de bibehåller affärsnärligt tänkande och fokus. Vår uppfattning är att samtal färgas av kontexten som de berörda befinner sig i, varpå intervjuplatserna under studien med fördel har varit i de kontor respondenterna är verksamma i. Analys och slutsats har uppkommit genom att söka efter mönster i respondenternas åsikter och perceptioner. Vår bestämda uppfattning är att den kvalitativa intervjuformen har bidragit med värdefull och väsentlig input till vår studie, samt att det har varit den mest lämpliga ansatsen för att bringa klarhet i problemformuleringen.

Vid studier med en kvalitativ inriktning bör respondenterna selektivt handplockas.⁴⁹ För att säkra att lämpliga individer intervjuades utfördes viss research vilket pekade på att respondenterna bör vara analytiker eller investerare till professionen. Val av analytiker och investerare som intervjupersoner föreföll sig relativt naturligt, då studien ämnade undersöka hur just den intressentkategorin förhåller sig till omotiverat stora nedskrivningar. För att

⁴⁶ Trost, J. 2005, s. 7

⁴⁷ Patel, R., & Davidson, B. 2003, s. 78

⁴⁸ Ibid. s. 78

⁴⁹ Svenning, C. 2003, s. 110

ytterligare säkerställa att de besatt kunskap inom ämnesvalet, och således kunde skapa en viss tyngd i undersökningen, genomfördes förberedande samtal. Dessa låg sedan till grund för beslut att genomföra en intervju eller ej.

Antalet nödvändiga intervjuer beror på hur många det krävs för att ta reda på det som intervjuaren vill ha reda på.⁵⁰ Studien avsåg först att ha ett större antal än sex respondenter. Emellertid framkom det i ett tidigt skede att de stora investmentbankerna i Göteborg, med ämneskunniga analytiker, föreslog kontakt med kontoren i Stockholm. Detta begränsade således sannolikheten att få intervjutid med analytiker, ty uppmaningarna att kontakta Stockholmskontoren föreföll vara förekommande praxis. Det ledde i sin tur till att en rad analytiker inte hade möjlighet att ställa upp på intervju. Den tidsmässiga ramen gav inte heller möjligheten till fler intervjuer. Urvalet av respondenter har i första hand skett på basis av kunskap, med fokus på de större företagen där analys är ett dagligt inslag. Att kontakt i första hand var med investmentbanker beror på att de torde ha förhållandevis stor inhousekompetens och således ha större möjlighet att finna individer med adekvat kunskap inom området. Fem intervjuer skedde i Stockholm och en i Göteborg. En av respondenterna var riskkapitalist, de fem andra var analytiker eller hade haft lång erfarenhet av analytikeryrket. Följande personer har intervjuats:

Respondent A, Aktieanalytiker, En av Nordens ledande investmentbanker.

Arne Björhn, VD och riskkapitalist, Alga Styrinvest.

Ewa Widhem, Advisor in research, valuation and accounting, Handelsbanken.

Mikael Hallåker, Head of Investor Relations, Handelsbanken.

Samuel Johansson, Investeringsanalytiker, Stena Adeptum.

Tomas Meerits, Vice President, Cevian Captial.

2.4.1.2 Semi-strukturerade intervjuer

Olika typer av respondentgrupper erfordrar olika intervjumetoder.⁵¹ Intervjuerna är genomförda med samma frågor, i samma ordningsföljd, till samtliga respondenter. Emellertid var avsikten att intervjuerna inte skulle vara allt för strukturerade. Förklaringen låg i vikten av att ha möjlighet till att ställa följdfrågor utifall intressanta ämnen nystades upp, samt att respondenten skulle få formulera sig fritt. Denna intervjuform benämns som semi-

⁵⁰ Kvale, S. 1997, s. 97

⁵¹ Ibid. s. 97

strukturerad.⁵² Under antagandet att investerare inte tillhör den skaran av respondentgrupper som är tysta och timida, valdes en mindre strukturerad intervjuteknik bort. Detta på grund av den befarade risken att en mindre strukturerad intervjuteknik skulle medföra en relativt kaotisk datainsamling och resultera i svårigheter att systematiskt analysera åsikterna, varpå den semi-strukturerade tekniken bedömdes mer passande.

2.4.1.3 Intervjuguide

Intervjuguide för studiens respondenter	
Bakgrundsinformation	
– Vilken utbildning har du?	
– Vilken yrkeserfarenhet har du?	
– Vilken befattning har du?	
<i>Övergripande om finansiell information</i>	
Fråga 1	Är informationen i de finansiella rapporterna tillräcklig för att ni skall kunna bilda er en uppfattning om bolagets ekonomiska tillstånd?
Fråga 2	Hur tillämpar ni informationen som presenteras i de finansiella rapporterna?
<i>Kan en investerare identifiera en omotiverat stor nedskrivning?</i>	
Fråga 3	Fördjupar ni er i företagets nedskrivningsval?
Fråga 4	Vilka upplysningar är en förutsättning för att ni skall kunna bilda er en uppfattning om företagets nedskrivningsval?
Fråga 5	Går det att identifiera en nedskrivning som är omotiverat stor?
<i>Vilka förhållanden indikerar på att en omotiverat stor nedskrivning föreligger?</i>	
Fråga 6	Vilka omständigheter tyder på att big bath har förekommit?
Fråga 7	Kan ni ge exempel på dessa omständigheter?
Fråga 8	När tror du företag kan välja att göra omotiverat stora nedskrivningar?
<i>Vilken inverkan har en omotiverat stor nedskrivning på investerarens analys?</i>	
Fråga 9	Påverkar en omotiverat stor nedskrivning din analys av bolaget? – I vilken bemärkelse påverkar det?
Fråga 10	Kan tecken på big bath i något avseende vara positivt?
Fråga 11	Kan tecken på big bath i något avseende vara negativt?

I syfte att minimera risken för att lämna intervjuerna med material som saknar relevans för undersökningen, användes en intervjuguide.⁵³

⁵² Hartman, J. 2004, s. 281

⁵³ Hartman, J. 2004, s. 281

I intervjuguiden behandlas de teman som skulle komma att diskuteras. Behovet av en intervjuguide är speciellt stort vid semi-strukturerade intervjuer.⁵⁴ I takt med intervjuernas fortlöpande justerades denna, då det bedömdes att ett behov av detta existerade. Detta är enligt Trost en framgångsfaktor för att skapa bästa möjliga förutsättningar för datainsamlingen.⁵⁵ Intervjuguiden inleddes med frågor av en mer allmän karaktär. Syftet med detta var att få en ”mjukstart” på intervjun och överkomma eventuell nervositet från båda parter. Därefter formulerades frågorna ett och två, vilka syftade att ge en övergripande bild om hur respondenten uppfattar och tillämpar informationen i de finansiella rapporterna. För att kunna besvara studiens första frågeställning; ”*kan en investerare identifiera en omotiverat stor nedskrivning?*” utformades frågorna tre, fyra och fem i intervjuguiden. Frågorna tre och fyra ämnade lyfta fram en diskussion om informationen gällande nedskrivningar. Fråga fem kunde direkt relateras till studiens första problemformulering. Frågorna sex, sju och åtta möjliggjorde besvarande av studiens andra problemformulering; ”*vilka förhållanden indikerar på att en omotiverat stor nedskrivning föreligger?*”. Syftet med intervjuguidens anknyttande formuleringar var att lyfta fram de omständigheter som kan tänkas råda då omotiverat stora nedskrivningar förekommit. Avslutningsvis formulerades frågorna nio, tio och elva, vilka gjorde det genomförbart att besvara studiens tredje problemformulering; ”*vilken inverkan har en omotiverat stor nedskrivning på investerarens analys?*”. Intervjuguidens frågor syftade här till att lyfta fram hur respondentens analys påverkas, då bolaget genomfört omotiverat stora nedskrivningar, såväl negativa som positiva effekter.

2.5 Sanningskriterier

Oaktat vilken metod en forskare väljer att tillämpa för sin studie, så måste innehållet granskas kritiskt och dess tillförlitlighet ifrågasättas. Författarna Patel och Tebelius redogör för sanningskriterier, vilka är passande instrument för att utvärdera studiers innehåll och tillförlitlighet. Vikten av att ha ett någorlunda kritiskt förhållningssätt har uppkommit till följd av att forskarna till stor del har samlat in data och sedan analyserat detta själva. Således har forskningen under studiens gång inte kunnat granskas kritiskt med hjälp av externa bedömningsgrunder. Följaktligen kommer kvalitativa studier att behöva styrka arbetets kvalitet genom motivering olika ställningstaganden, samt överväganden av dessa. Sanningskriterierna blir då behjälpliga i strävan att uppnå detta.⁵⁶ Nedan presenteras de olika sanningskriterierna samt vårt bidrag till att upprätthålla hög kvalitet vid respektive kriterium.

⁵⁴ Dalen, M. 2008, s. 31

⁵⁵ Trost, J. 2004, s. 51

⁵⁶ Patel, R., & Tebelius, U. 1987, s. 68

2.5.1 Tillämplighet

Tillämplighet är ett begrepp som inrymmer val av datainsamlingsmetod och respondentgrupp.⁵⁷ För att studien skall ha en hög kvalitet och en hög tillämplighet, är det av stor vikt att undersökningsgruppen anser att det valda området är intressant och relevant för dem.⁵⁸ För att skapa en hög tillämplighet och lägga en solid empirisk grund, fördes samtal med respondenterna före intervjutillfället. Syftet med det förberedande samtalet var just att bekräfta att detta var ett ämne som låg inom respondentens kunskapsområde, och som ansågs vara relevant. För att uppfylla detta sanningskriterium har empiri insamlats genom intervjuer med sex investerare. Samtliga har erfarenhet av analyser där omotiverat stora nedskrivningar förekommit.

2.5.2 Överensstämmelse – Rimlighet

För att möjliggöra en bedömning av undersökningens rimlighet för läsaren, kan studiens skapare visa att tolkningarna bygger på omsorgsfull informationsinsamling.⁵⁹ Det kan även visas genom att forskarna gör jämförelser med tidigare kunskap inom området.⁶⁰ Primärdata har insamlats i form av semi-strukturerade intervjuer. Genom att empirin presenteras ges läsaren förutsättningar att själv bedöma rimligheten i de tolkningar som har gjorts.

2.5.3 Pålitlighet – Trovärdighet

Att en studie uppfattas som pålitlig är essentiellt för förtroendet för dess kvalitet. Det är således en självklarhet för forskarna att argumentera för den använda informationens trovärdighet. Bedömning av trovärdigheten kan ske genom att forskarna klart och tydligt framför premisserna och tillvägagångssättet för studien.⁶¹ Att använda sig av ledande frågor under intervjuer kan få den intervjuade att oavsiktligt ge ett annat svar än om denna hade fått en öppen fråga. En sådan situation kan få studien att bli vinklad och äventyra dess pålitlighet.⁶² Genom att intervjua individer i olika städer med olika bakgrund, var förhoppningen att få en nyanserad och pålitlig informationsinsamling. Stor vikt fästes även vid att inte ställda ledande frågor, ty sådana kan medföra minskad trovärdighet. Detta eftersom risken finns att respondenten ger ett annat svar än vad denne hade gjort vid en öppen fråga.

⁵⁷Patel, R., & Tebelius, U. 1987, s. 69

⁵⁸ Ibid. s. 77

⁵⁹ Ibid. s. 69

⁶⁰ Ibid. s. 78

⁶¹ Ibid. s. 69

⁶² Trost, J. 2005, s. 85-86

2.5.4 Noggrannhet – Samvetsgrannhet och Ärlighet

Det är viktigt att det material som har samlats in tolkas med noggrannhet och ärlighet som två huvudståndpunkter. För att åstadkomma ärlighet får forskaren inte på något sätt förfalska eller förvränga informationen som inhämtas.⁶³ För att minimera risken att skildra informationsinsamlingen på ett inkorrekt sätt spelades samtliga intervjuer in. Sedan transkriberades samtalen, från ord till text.

2.6 Generaliserbarhet

Medan sanningskriterierna mer behandlar huruvida studien skildrar ett fenomen på ett riktigt sätt, handlar extern giltighet om till vilken grad rönen från studien kan generaliseras. Vanligtvis är avsikten med kvalitativa studier inte att generalisera urvalet till en större grupp av enheter. Kvalitativa undersökningar tenderar att ha ett syfte som behandlar förståelse, samt att fördjupa sig i begrepp och fenomen. En form av generalisering går ut på att generalisera utifrån data från ett mindre antal intervjuobjekt, till en mer en teoretisk nivå. Huruvida den teori som formas är tillämpbar för ett större antal enheter än de undersökta är svårt att säga.⁶⁴

Den huvudsakliga datainsamlingen har sin tonvikt i form av intervjuer för att besvara frågeställningen och uppfylla syftet. Med hänsyn till studiens omfång avgränsades antalet intervjuer, sex stycken till antalet. Således kan studien ej resultera i möjligheten att kunna dra några generella slutsatser. Studien kommer endast att ha bäring på intervjupersonerna. Emellertid kan studien bidra med indikationer till och om vissa teorier är tillämpliga i denna kontext eller ej. Det finns en medvetenhet om att flera respondenter hade ökat studiens generaliserbarhet. Dock är uppfattningen att antalet respondenter är tillfredsställande för studien och att studien med detta har uppnått en godtagbar grad av generaliserbarhet. Detta eftersom merparten av intervjupersonernas åsikter är samstämmiga och pekar i samma riktning gällande studiens forskningsfrågor.

2.7 Källkritik och källdiskussion

Gemensamt för användandet av sekundärdata, vid både kvantitativa och kvalitativa studier, är vikten att förhålla sig källkritisk. Forskarna bör göra en bedömning av i vilken grad dokumenten är användbara, givet de eventuella fel som de är behäftade med.⁶⁵ Frågor som bör vara föremål för någon form av diskussion och granskning är bland andra: När dokumentet

⁶³ Patel, R., & Tebelius, U. 1987, s. 69

⁶⁴ Jacobsen, D-I. 2002, s. 266

⁶⁵ Ibid. s. 153

har tillkommit? I vilket syfte upphovsmannen skapade det? Vem var upphovsmannen och på vilket sätt framställdes dokumentet?⁶⁶

Våra sekundärdata består av Internetdokument, men främst av böcker och vetenskapliga artiklar. Vid selektering av källor har vi ständigt försökt utvärdera källorna och i möjligaste mån anpassat användandet efter detta. Ambitionen var att ha vetenskapliga artiklar som bas, då de genomgår en hård prövning innan de blir publicerade. Förhoppningen var att kunna använda fakta som låg i framkant samt att eventuella felaktigheter skulle vara minimerade. För att så långt som möjligt försäkra att det ursprungliga syftet inte förlorade sin nyans då nya författare förmedlat budskapet vidare, strävades det regelbundet efter att alltid använda ursprungsförfattarens texter. Trots att Internetdokument i regel är behäftade med låg tillförlitlighet har sådana använts vid ett fåtal tillfällen. Anledningen är att inputen från dessa artiklar har varit stor samtidigt som riksbanken, regeringen och finansinspektionen bör anses utgöra relativt tillförlitliga Internetkällor.

Genomförandet av intervjuer vid insamling av primärdata är förknippat med vissa risker, vilket är en följd av frågesamtalets beskaffenhet. Risken att respondentens svar blivit influerat av intervjuformens karaktär benämns som intervjueffekten. Den kan framträda i form av att respondenten har uttalat sig om spörsmål som denna saknar kunskap om, samt genom att denna har försökt ge en obefogat fördelaktig bild av förhållanden i sin direkta närhet.⁶⁷ Detta är något ständigt har tagit under konsideration vid samtliga intervjuer. Emellertid saknas starka motiv för studiens respondenter att medvetet försköna de teman som studien behandlar, då de inte vinner något personligt eller företagsenligt gagn på att besvara frågorna på annat sätt än efter bästa förmåga. Vidare kan intervjueffekten, som ovannämnt, leda till att den intervjuade svarar på frågor som denna saknar kunskap om. För att minimera denna risk ombads respondenterna i början av varje möte att endast besvara och uttala sig om frågor som denna hade kompetens inom och kände sig bekväm med.

2.8 Analys

När det kvalitativa materialet är insamlat skall det bearbetas, analyseras och tolkas. För kvalitativa studier finns absolut ingen given ram för hur detta skall genomföras. Här är fantasin och kreativiteten ett viktigt hjälpmedel.⁶⁸ Analysens grundstomme har utgjorts av

⁶⁶ Patel, R., & Davidson, B. 2003, s. 64

⁶⁷ Bryman, A., & Bell, E. 2005, s. 308

⁶⁸ Trost, J. 2005, s. 125

referensramen och det empiriska materialet. Genom att anknyta det empiriska materialet till den information i referensramen som har ett förklaringsvärde, har vi successivt bearbetat vår analys. Då den empiriska insamlingen var klar, sammanställdes omgående informationen i skriftform. Syftet med detta var att på ett systematiskt och överskådligt sätt bilda en uppfattning av varje svarandes reflektioner kring varje fråga. Senare bekräftades även att den empiriska sammanställningen underlättade vid bearbetning av analys. Som tidigare nämnts utformades intervjufrågorna efter studiens tre forskningsfrågor. Därav blev det naturligt att utformningen av empirin följde dessa forskningsfrågor, vilka relaterades till intervjufrågorna. Analysen har följt samma mönster. I empirin och analysavsnitten har således respondenternas svar hänförts till respektive fråga, och inte efter varje respondentens svar på samtliga frågor. Genom att anknyta respektive respondents svar till en fråga, var förhoppningen att jämförelsen mellan frågorna bli lättare och ger en bättre överblick av varje tema. I analysen kommer även information av förklaringsvärde att anknytas till respektive frågeställning.

3 Teoretisk referensram

I detta avsnitt ges läsaren en övergripande förståelse av IAS 36. Vidare belyses den problematik som standarden kan medföra då företaget tvingas göra bedömningar, samt hur detta kan påverka redovisningens kvalitativa egenskaper. Kapitlet berör även big bath accounting och de närliggande teorier som har betydelse inom området.

3.1 IAS 36 - Nedskrivningar

IAS 36 är den standard som behandlar nedskrivningar. Den ger riktlinjer om när, hur och till vilket värde en nedskrivning skall göras. När i tiden en nedskrivningsbedömning skall göras påverkas av tillgångsslag. Immateriella tillgångar med en obegränsad nyttjandeperiod skall nedskrivningsprövas minst en gång per år. Detta gäller även för immateriella tillgångar som ännu inte är färdiga för användning. När under året denna bedömning görs är valfritt. Dock skall bedömningen ske under samma tid varje år. Då de övriga tillgångarna, som enligt standarden skall nedskrivningsbedömas, påverkas av huruvida det finns indikationer på en värdenedgång eller ej.⁶⁹ Beaktningvärda indikationer kan enligt standarden antingen utgöras av externa eller interna informationskällor.⁷⁰ Externa indikatorer avser företagets förhållande till sin omvärld och omgivning, där en tillgång skall skrivas ner då den exempelvis markant har minskat i värde. Det senare avser företagets interna processer. En nedskrivningsbedömning skall då förslagsvis göras om tillgången är föråldrad eller inte längre kan förväntas utnyttjas som tidigare var tänkt.⁷¹

En nedskrivning skall göras då det redovisade värdet är högre än tillgångens återvinningsvärde.⁷² I sin tur är återvinningsvärdet det högsta värdet av det verkliga värdet minus försäljningskostnader, och tillgångens nyttjandevärde. Enligt standarden är det inte alltid nödvändigt att beräkna både det verkliga värdet minus försäljningsvärdet och tillgångens nyttjandevärde. Om det visar sig att ett av de två värdena överstiger det redovisade värdet, erfordras ej att det andra värdet beräknas.⁷³ I IAS 36, punkt 6, introduceras begreppet aktiv marknad. För att marknaden skall anses vara aktiv anges tre villkor i standarden. För det första skall handeln avse likvärdiga objekt. För det andra skall det finnas intresserade köpare och säljare. Slutligen skall prisinformationen om objektet vara allmänt tillgänglig. IAS 36 ger

⁶⁹ Marton, J. et al. 2008, s. 258

⁷⁰ FAR SRS. 2008, s. 465, p. 12

⁷¹ Ibid. s. 466, p. 12

⁷² Ibid. s. 465, p. 8

⁷³ Ibid. s. 467, p. 19

uttryck för en viss problematik gällande fastställandet av tillgångens verkliga värde. Då tillförlitligheten i beräkningarna kan äventyras ger standarden direktiv om att beräkningarna i stället bör utgå ifrån tillgångens nyttjandevärde.⁷⁴ Det verkliga värdet uttrycks som priset i ett bindande avtal mellan kunniga parter, vilka är oberoende av varandra och därtill har ett intresse av att transaktionen genomförs.⁷⁵ Vid beräkning skall det även göras avdrag för kostnader som uppstår vid försäljning. Dessa kostnader kan utgöras av juridiska kostnader eller kostnader som direkt kan hänföras till tillgången för att den skall vara i ett kurant skick.⁷⁶

Nyttjandevärdet är således nuvärdet av det framtida kassaflöde tillgången kan förväntas inbringa.⁷⁷ Värdet kan vara problematiskt att beräkna då antaganden måste göras. Dels skall företaget göra en beräkning av framtida kassaflöde och dels skall företaget välja en diskonteringsfaktor. Uppskattningar av kassaflödet skall vila på rimliga och verifierbara antaganden, vilka avspeglar företagsledningens mest lämpade bedömningar av tillgångens ekonomiska förhållande. Utgångsunderlaget för uppskattningarna skall vara de senaste finansiella budgetarna och prognoserna. De bedömningar som bygger på framskrivningar av budgetar och prognoser skall omfatta en tid om högst fem år.⁷⁸ För att användaren av de finansiella rapporterna skall kunna bedöma de redovisningsval företaget har valt, ställer standarden stora krav på upplysningar. Punkt 126 i IAS 36 introducerar de upplysningar som skall lämnas i samband med nedskrivningar. Vidare ger standarden genomgående riktlinjer för upplysningar, som möjliggör användarens granskning av redovisningen.

Sammantaget kan det konstateras att beräkningen av återvinningsvärdet, speciellt beräkningen av nyttjandevärdet, medför ett antal subjektiva bedömningar. Då företag ställs inför olika redovisningsval kan tillförlitligheten i redovisningen påverkas negativt. Trots de omfattande upplysningskraven är ett ofrånkomligt problem, svårigheten för användaren att avgöra om redovisningen är sanningsenlig. Därmed blir svårt som användare att avgöra om informationen kan anses vara tillämplig och tillförlitlig vid beslut.⁷⁹

⁷⁴ FAR SRS. 2008, s.467, p. 20

⁷⁵ Ibid. s. 468, p. 25

⁷⁶ Ibid. s. 467, p. 28

⁷⁷ Ibid. s. 469, p. 31

⁷⁸ Ibid. s. 469, p. 30-31

⁷⁹ Toppe-Shortridge, R. et al.. 2006, s. 37

3.2 Redovisningens kvalitativa egenskaper

Av föreställningsramen punkt 12 framgår det att finansiella rapporters syfte är att tillhandahålla information om ett företags finansiella ställning och resultat, samt om förändringar i den ekonomiska ställningen. En central fråga är hur redovisningen skall vara utformad, så att dess användares informationsbehov tillfredsställs. För att informationen skall vara användbar förutsätts att de kvalitativa egenskaperna uppfylls där relevans, begriplighet, tillförlitlighet och jämförbarhet betraktas som de fyra mest betydelsefulla.⁸⁰

För att informationen skall vara användbar förutsätts att den är relevant. Informationen skall således vara av betydelse för användaren vid bedömning av inträffade, aktuella och framtida beslut.⁸¹ Det två minimikraven, begriplighet och aktualitet, ställs även till relevans. Det tidigare avser att läsaren av de finansiella rapporterna skall förstå innebörden av informationen. Det senare innebär att informationen skall presenteras då den har betydelse för användaren.⁸²

Med tillförlitlighet menas att redovisningen skall avbilda det ekonomiska tillståndet. Information som inte innehåller väsentliga felaktigheter och inte kan antas vara vinklad skall betraktas som tillförlitlig.⁸³ För att öka objektiviteten i redovisningen förutsätts att informationen är verifierbar och har validitet. Verifierbarhet avser att de utförda transaktionerna går att stödja och bekräfta. Validitet innebär att redovisningen skall återge det som är tänkt att den skall avbilda. Avslutningsvis skall informationen även vara neutral för att anses vara tillförlitlig.⁸⁴

Jämförbarhet kan delas in i två grupper. Informationen skall dels kunna jämföras mellan företagen, dels under olika år.⁸⁵ Sammantaget kan det uttryckas som: ett identiskt tillstånd och händelse skall redovisas konsekvent. Detta underlättar användarens jämförelse då en bedömning skall göras.

⁸⁰ FAR SRS, 2008, s. 14, p. 24

⁸¹ Ibid. s. 14, p. 26

⁸² Smith, D. 2006, s. 17

⁸³ FAR SRS. 2008, s. 15, p. 31

⁸⁴ Smith, D. 2006, s. 27

⁸⁵ Marton J. et al. 2008, s. 28

3.3 Redovisningens komplexitet

Redovisningens övergripande syfte är att tillhandahålla information till dess användare och på så vis reducera osäkerheten vid beslutsfattande. Informationen möjliggör rationella beslut, förutsatt att användaren besitter kunskap inom ekonomi och redovisning.⁸⁶ Redovisningsinformationen vänder sig på så vis inte till allmänheten, då det finns ett instiftat kunskapskrav. Kretsen som redovisningsinformationen är ämnad för är de med goda redovisningskunskaper vilka även kan betraktas som redovisningens användare. Utgångspunkten är följaktligen att informationen är till för dem som har ett direkt ekonomiskt intresse och inte till dem som inte vill eller kan förstå innebörden av informationen.⁸⁷

Ett syfte med redovisningen är att minska informationsasymmetrin mellan företag och användare. En förutsättning för att användaren skall kunna tillämpa informationen är att den motsvarar redovisningens kvalitativa egenskaper. Utan dessa urholkas informationens syfte. Ju mer komplex verkligheten är, desto större krav ställs på redovisningen. Frågan blir då om redovisningen verkligen lever upp till sina krav, att avbilda verkligheten på ett tillförlitligt sätt.⁸⁸

Normbildarna av redovisningen har lämnat utrymme för olika redovisningsval, vilket i hög grad även avser IAS 36. En naturlig konsekvens då företag tvingas göra bedömningar är att två företag med två identiska ekonomiska tillstånd kan resultera i två skilda utfall. Följden blir därav att företagens redovisningsval är beroende av hur respektive företag tolkar verkligheten.⁸⁹

3.4 Agentteorin

Under 1970-talet lade Jensen och Meckling grunden för agentteorin. Teorin ämnar förklara uppdragsrelationen mellan en uppdragsgivare och en uppdragstagare. Den tidigare benämns som principal och den senare som agent. Enligt teorin besitter agenten ett informationsövertag över principalen. Informationsgapet fick namnet informationsasymmetri. Jensen och Mecklings artikel från 1976 kom senare att vara av stor vikt när Watts och Zimmerman utvecklade positiv redovisningsteori (PAT). Denna syftade till att förklara de underliggande faktorerna till företagsledningens redovisningsmetoder.⁹⁰ Agentteorin gav förklaring till

⁸⁶ Nilsson, S. 1999, s. 16

⁸⁷ Falkman, P. 2000, s. 59

⁸⁸ Ibid. s. 64

⁸⁹ Toppe-Shortridge, R. et al. 2006, s. 38

⁹⁰ Deegan, C., & Unerman, J. 2006, s. 213

varför valet av en viss redovisningsmetod spelar roll och var därför en viktig fas i utvecklingen av PAT. Jensen och Meckling preciserade agentrelationen som:

Ett kontrakt där en eller flera principaler involverar en annan person att å deras vägnar utföra en tjänst vilket involverar delegering av beslutsfattande till agenten.⁹¹

Kombinationen av att det finns en informationsasymmetri mellan principalen och agenten samt att alla individer aldrig kommer att utföra handlingar som inte gynnar dem själva, medför att det enligt teorin måste finnas ett välfungerande styrmedel. Den önskvärda effekten blir således att agentens handlande överensstämmer med principalens intresse. Företagsledningen kan exempelvis styras genom bonussystem relaterade till företagets vinster.⁹² Kritiker av agentteorin menar att människan tar hänsyn till yttre faktorer, så som sociala och politiska. De menar att människan inte till vilket pris som helst agerar utefter att maximera sin egennytt. Människan är inte så ändamålsenlig som hon beskrivs enligt teorin.⁹³

3.5 Positiv redovisningsteori

Watts och Zimmerman var pionjärerna inom PAT. Utgångspunkten i teorin är att individens agerande alltid är en konsekvens av hennes egenintresse. Med andra ord strävar individen alltid efter att öka den egna nyttan. Denna teori är applicerbar inom företagsekonomi då företagsledningen förväntas sträva efter att öka den egna nyttan och således gör företagsledningen enbart de redovisningsval som gynnar deras intressen.⁹⁴

Det var i synnerhet en artikel som fick stor uppmärksamhet inom positiv forskning, skriven av Ball & Brown. Studien fokuserade på att genom empirisk forskning förklara och förutse ett visst beteende, vilket även senare resulterade i en stor ökning av publikationer inom området.⁹⁵ Teorin hade som avsikt att förklara avsikten bakom företagsledningens redovisningsmetod. Tidigare hade det konstaterats att kapitalmarknaden reagerade på ny information, men inte på vilka faktorer som låg bakom att redovisa på ett eller annat sätt. PAT hade som avsikt att förklara detta glapp⁹⁶.

Watts & Zimmerman publicerade 1990 en artikel som belyste en tioårig utveckling av PAT.

⁹¹ Jensen & Meckling 1976, s. 308

⁹² Deegan, C., & Unerman, J. 2006, s. 215

⁹³ Ibid. s. 248

⁹⁴ Ibid. s. 207

⁹⁵ Ibid. s. 209

⁹⁶ Ibid. s. 252

Forskningen identifierade tre huvudfaktorer som var betydande för företagsledningens redovisningsval. Dessa är bonus, skuldsättningsgrad och politiska kostnader.⁹⁷ I detta teoriavsnitt har vi valt att enbart belysa den förstnämnda faktorn, vilket motiveras av att det endast är den som tangerar studiens ämnesområde.

Företagsledningen förutsätts vilja få, likt alla andra, största möjliga utdelning för sina prestationer. Då deras belöning och bonus delvis baseras på företagets nettoresultat förväntas företagsledningen vilja redovisa högsta möjliga resultat. En metod att göra detta är att välja de redovisningsmetoder vilka medför ett högt nettoresultat.⁹⁸ Då företag går i riktning mot negativa resultat kan företagsledningen genom ett såkallat big bath, öka företagets förlust genom nedskrivningar. På ett sådant vis ökar de ett framtida positivt nettoresultat.⁹⁹ Företagsledningen kan således förväntas göra stora nedskrivningar vid påtagliga konjunkturedgångar i syfte att förbättra framtida belöning och bonus.

3.5 Big bath accounting

Termen big bath accounting är vanligt förekommande i litteratur som berör redovisning. Det finns ett antal forskare inom ämnet, vilka genom empiriska studier försökt att utreda och klargöra begreppets beskaffenhet. Generellt innebär big bath accounting att ledningen genom olika redovisningsval påverkar det redovisade resultatet, i enlighet med företagets egna incitament. Genom att manipulera den externa redovisningen kan företaget redovisa ett lägre resultat idag, mot ett högre resultat i framtiden. Redovisningen blir således ett verktyg vilket kan tillämpas till företagets fördel. Därmed kan företaget redovisa ett resultat som överensstämmer med företagets motiv och strategi.¹⁰⁰

En av de äldsta studierna som berör big bath accounting avhandlar bland annat ledningens värdering av tillgångar. Författaren jämförde två olika ledningsgrupper, en som nyligen blivit tillsatt och en som varit yrkesverksam inom företaget en längre tid. Studien visar en signifikant skillnad mellan de två gruppernas värdering av tillgångar. Den nytillsatta ledningsgruppen tenderade att göra en betydligt lägre värdering, vilket medförde stora nedskrivningsbehov.¹⁰¹ Healy ger termen följande innebörd:

⁹⁷ Deegan, C., & Unerman, J. 2006, s. 219

⁹⁸ Watts, R., & Zimmerman J. 1990, s. 138

⁹⁹ Healy, P-M. 1985, s. 85-107

¹⁰⁰ Riaha-Belkaoui, A. 2004, s. 58

¹⁰¹ Moore, M-L. 1973, s. 100-107

“If earnings are so low that no matter which accounting procedures are selected target earnings will not be met, managers have incentives to further reduce current earnings by deferring revenues or accelerating write-offs, a strategy known as 'taking a bath'”¹⁰²

En annan beskrivning av begreppet big bath accounting är att ”rensa ur” balansräkningen. Syftet är således att minska tillgångens värde, vilket kommer att medföra en lägre avskrivningstakt av tillgången¹⁰³. Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns många olika definitioner vilka ämnar förklara termens innebörd. Oavsett nyanserade skillnader i definitionen framgår det att big bath accounting har som syfte göra omotiverat stora nedskrivningar, vilka görs i enlighet med företagsledningens incitament.

I en studie av Kirschenheiter och Melumad undersöktes rapporterat resultat med prognostiserat resultat, och deras samband med företagsledningens redovisningsteknik. Det framkom att då överraskande bra resultat kunde redovisas, valde ansvariga att jämna ut ”extravinsten” under flera perioder. Anledningen till att företagsledningen bestämde sig för att sprida ut vinsten var att erhålla en ökad precision för deras förväntade vinster. Då en motsatt situation uppstod och företagets rapporterade resultat var sämre än väntat, tillfördes ytterligare negativa förhållanden. Detta gjordes i syfte att minska precisionen i prognosen. Bland annat uppträdde ett av dessa förhållanden i form av big bath. Studien påvisade att nyttjandet av inkomstutjämnning vid goda nyheter och big bath vid sämre nyheter är två robusta och frekvent förekommande strategier. Vidare visade undersökningen på att dessa två strategier gynnar företaget i förhållandet med sina investerare, oavsett om investeraren är naiv och inte förutsätter att ledningen manipulerar redovisningen, eller om när investerarna är sofistikerade och kan märka när redovisningen är påverkad.¹⁰⁴ Det gynnar företaget genom att den margineffekt som ytterligare förluster har på intressenters uppfattning av företagets förmåga, avtar i takt med ökande förluster.¹⁰⁵ Om det är optimalt för företag att använda sig av big bath, ligger det i resonemangets natur att göra det då det anses lämpligt.

3.6 Big bath's inverkan på investerares analyser

Lösningar på olika problem inom ekonomi såväl som andra områden erfordrar förståelse av agenters beteende vid risk och osäkerhet.¹⁰⁶ En förekommande tankebana och premiss i

¹⁰² Healy, P. 1985, s. 86

¹⁰³ Copeland, R., & Moore, M. 1972, s. 63

¹⁰⁴ Kirschenheiter, M., & Melumad, N. 2002, s. 780

¹⁰⁵ Stalebrink, O-J. 2007, s. 448

¹⁰⁶ Gurevich, G. et al. 2009, s. 1221

investerararfären är att den krävda avkastningen direkt korrelerar med investeringens risk. Således kommer investeringar som anses vara riskfyllda tvingas uppvägas av en högre avkastning, och vice versa.¹⁰⁷ Eftersom big bath accountings grundläggande drag är manipulation av resultatet genom omotiverat stora nedskrivningar,¹⁰⁸ torde investerare försöka identifiera tecken på manövern, för att justera sin analys och erhålla ett ”mer korrekt” värde på företaget.¹⁰⁹ Studier inom området presenterar varierande utfall av big bath’s inflytande på investerares analyser.

3.6.1 Utebliven påverkan på investerares analyser

Elwin hävdar att när analytiker evaluerar ett företag ligger fokus på företags prestation. I huvudsak ignorerar analytiker nedskrivningar och i synnerhet nedskrivningar av goodwill. När de genomför en analys av historisk förtjänst exkluderas nedskrivningsposten. En av de primära anledningarna till att de negligeras är att den information som erhålls av balansräkningen är nio månader gammal och således inte kan förmedla upplysningar om vilka företag som är intressanta.¹¹⁰ Ytterligare en anledning till att analytiker exkluderar nedskrivningar är att de i stor utsträckning bygger på subjektiva bedömningar. En tredje förklaring är att analytiker koncentrerar sig på intäkter snarare än kostnader. Av dessa anledningar tenderar analytiker att bortse från nedskrivningsposter och skapa egna bedömningsverktyg.¹¹¹ Att investerare inte nämnvärt reflekterar över goodwillnedskrivningar kan även förklaras av att en sådan händelse inte påverkar kassaflödet i företag.¹¹²

3.6.2 Positiv inverkan på investerares analyser

En förekommande praxis bland investerare är att negligera det förflutna och att fokusera på framtida händelser. De förlitar sig på att goda resultat kommer att åstadkommas längre fram i tiden, utan att nödvändigtvis ta hänsyn till dåliga nyheter från tidigare perioder.¹¹³ Investerares prognoser används som ett instrument med syfte att bland annat bedöma framtida utdelning och värdestegring på aktien.¹¹⁴ Om investerares analyser endast är framåtriktade bör de betrakta big bath som en möjlighet för framtida vinster. Detta eftersom en aktieägare

¹⁰⁷ Ross, S. et al. 2008, s. 309

¹⁰⁸ Henry, D., & Schmitt, C-H. 2001, s. 100-110

¹⁰⁹ Duru, A., & Reeb, D. 2002, s. 416

¹¹⁰ Elwin, P. 2008, s. 206

¹¹¹ Ibid. s. 205

¹¹² Anonymous. 2009. s. 70

¹¹³ Canadian Business. 2004, s. 23

¹¹⁴ Smith, D. 2006, s. 19

erhåller utdelning baserad på resultat, vilket kommer vara förbättrat under kommande perioder då stora kostnader redan har uppstått.

3.6.3 Negativ inverkan på investerarens analyser

I en studie av Elliott och Hanna visar de på att företag systematiskt och metodiskt utför stora nedskrivningar, alltså att big bath ter sig som en form av regelbundna nedskrivningar. Följden av detta blir att företagsevalueringen förändras. I synnerhet dämpas förtroendet för bolaget i form av att det rapporterade resultatet mister en viss grad av trovärdighet hos investerare. Resultaten uppvisar att ytterligare en konsekvens är att investerare mister visst förtroende för sin egen förmåga att förstå samt tolka det rapporterade resultatets sammansättning. För att kompensera den upplevda osäkerheten kommer de att använda en högre diskonteringsfaktor av företagets framtida kassaflöden i analysfasen.¹¹⁵ Ytterligare indikationer på att investerare anser att förekomsten av big bath är negativ impliceras i en studie av Elliott och Shaw. I den undersöktes analytikerns inställning till relationen mellan stora nedskrivningar och förväntade vinster. Det visade sig att analytikerna, i motsats till vad som ofta förmedlas i affärspress, de facto dämpar sin prognos för framtida vinster.¹¹⁶ Vidare torde en redovisningsteknisk åtgärd som big bath kunna äventyra investerarens tillit för företaget. För att vara användbar måste informationen vara tillförlitlig och om informationen är vinklad kan dess tillförlitlighet ifrågasättas.¹¹⁷ Om neutraliteten ifrågasätts kan det förväntas sannolikt att investerare är mer försiktiga med att placera kapital i ett sådant företag. Ytterligare en tänkbar utgång är att de helt låter bli att investera i företag, på grund av att risken anses överhängande att fler tvivelaktigheter föreligger.

¹¹⁵ Elliott, J-A., & Hanna, D-J. 1996, s. 154

¹¹⁶ Elliott, J-A., & Shaw, W-H. 1988, s. 114

¹¹⁷ FAR SRS. 2008, s. 15, p. 31

4 Empiri

I detta kapitel redogörs för studiens empiriska material vilket innehåller intervjuer med sex respondenter. Den empiriska dispositionen är i huvudsak utformad utefter studiens tre frågeställningar. Det presenterade materialet kommer att utgöra underlag för kommande analys där det även görs en återknytning till studiens teoretiska kapitel.

4.1 Övergripande om empiriinsamlingen

I empirins inledning åskådliggörs de finansiella rapporternas betydelse och tillämpning. Därefter presenteras studiens tre forskningsfrågor, vilka anknyts till de aktuella intervjufrågorna. Samtliga respondenters reflektioner kommer att anknytas till respektive fråga. Det empiriska materialet presenteras i fyra delar med varsitt tema: finansiella rapporternas betydelse och tillämpning, identifiering av omotiverat stora nedskrivningar, indikationer på big bath accounting samt dess inverkan på investerares analyser. Studiens respondenter är: Arne Björhn, Eva Widhem, Mikael Hallåker, Respondent A, Samuel Johansson och Tomas Meerits.

4.2 De finansiella rapporternas betydelse och tillämpning

Eva Widhem menar att både årsredovisningar och delårsrapporter har en otroligt stor betydelse för beslut och analyser. Innan ett företag lämnar sina delårsrapporter skriver ansvarig analytiker en rapport om vad de tror skall inträffa i delårsrapporten eller årsredovisningen. Analytikerns rapport baseras på tidigare rapporter och händelser under den period rapporten avser. Då delårsrapporten offentliggörs genomförs en avstämning av utfall och analys. De omständigheter som Widhem förhåller sig till är om delårsrapporten var som de hade tänkt sig. Presenterade bolagen något oväntat och i sådana fall, vad var det som inte harmoniserade? Redan i intervjuens inledande skede understryker Widhem att en analytiker som lämnar en rapport som avviker från utfallet, inte har gjort ett bra jobb. Hon menar även på att den information som framställs i de finansiella rapporterna är tillräcklig för att en investerare skall kunna bilda sig en uppfattning om bolaget. Mikael Hallåker menar att de finansiella rapporterna är en förutsättning för analyser och granskning av bolagen, dock är informationen ofta knapp. Konsekvensen av detta blir således att det informationsbehov som efterfrågas inte tillfredsställs trots harmoniseringsförsöken med IAS. Enligt Hallåker finns inget allmängiltigt svar på vilken information som skall ingå i de finansiella rapporterna. Nyckeltalen kan ha olika betydelser, beroende på vilket bolag som granskas. Vissa bolag är

viktiga att granska utifrån finansiering, vissa är betydande att granska efter omsättning och orderingång. Hallåker understryker att det viktiga som analytiker är att lära känna den bransch bolaget verkar i. Först då kan analytikern ta ut relevanta nyckeltal. Därtill är det även viktigt att klargöra vilka risker som är förknippade med bolaget. Hallåker nämner att den information som anges i de finansiella rapporterna inte alltid är tillräcklig. Då Hallåker jobbade som analytiker, ringde han ofta upp redovisningsansvarig för att fylla det informationsgap som fanns mellan honom och bolaget.

När Arne Björhn skall granska ett bolag tittar han alltid på bolagets tillgångar och skulder. Viktigt är att titta på bolagets skuldbörda. Han menar att de finansiella rapporterna är en förutsättning för att kunna genomföra en god affär. Utan relevant information famlar investeraren i ett mörker, där det är omöjligt att utreda bolagets ekonomiska ställning. Han understryker även att han aldrig skulle köpa in sig i ett bolag som har en för låg soliditet. Därav är det väldigt viktigt att denna information återfinns i de finansiella rapporterna.

Björhn nämner att han ofta kontaktar de redovisningsansvariga, då informationen i de finansiella rapporterna ofta är knapp eller ringa. Samuel Johansson, Respondent A och Tomas Meerits uttrycker att de alltid utgår från informationen i de finansiella rapporterna då en analys skall göras. Dock är informationen oftast otillräcklig för att få en helhetsbild av det som undersöks. Johansson tillämpar informationen då de gör generella analyser, uppföljningar, prognoser, värderingar av befintliga och potentiella investeringsobjekt. Johansson analyserar bolagets resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys, vilket görs i sin helhet. Alla poster i de finansiella rapporterna är av vikt. Särskilt viktigt är det att analysera den underliggande tillväxten och resultatgenereringen. Johansson poängterar att det är viktigt att få en god bild av bolagets intäktmodell och intäktskällor.

Motiv till varför företag väljer att inte lämna fullständiga upplysningar kan det endast spekuleras i, enligt våra respondenter. Björhn, Johansson och Respondent A anger att tänkbara skäl kan bero på gränsdragningen mellan allmän information och företagsangelägenheter och komplexiteten i presentationen. Även oviljan att demaskera bakomliggande motiv kan tänkas vara en anledning enligt respondenterna.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att samtliga av studiens sex respondenter anser att de finansiella rapporterna är avgörande för att kunna granska och analysera ett bolag. Vilken information som är viktig och hur den tillämpas är situationsspecifikt. Merparten av

respondenterna betonar att informationen ofta är knapp. Informationsasymmetrin kan leda till att den upplevda risken ökar.

4.3 Identifiering av en omotiverat stor nedskrivning

Den respondent som utmärker sig i frågan är Widhem, då hon nämner att hon inte direkt fördjupar sig i bolagens redovisningsval. Utgångspunkten för hennes resonemang är att hon förutsätter att den information som presenteras i de finansiella rapporterna är tillförlitlig. Om ett bolag har gjort en stor nedskrivning kan den förväntas vara befogad då en revisor har granskat bolagets nedskrivning. Hennes utgångspunkt är att bolagens nedskrivningar är filtrerade av revisorn, vilket gör att hon förutsätter att det inte finns några nedskrivningar som är omotiverat stora. Därav kan hon inte påstå att hon skulle kunna identifiera en omotiverat stor nedskrivning. Hallåker tror att somliga fördjupar sig i företagets redovisningsval, beroende på vilken yrkesbakgrund och erfarenhet analytikern har. För att få en djupare inblick i bolaget bör analytikern kontakta redovisningsansvarig för att få en mer ingående förståelse. Bolagens finansiella rapporter är inte tillräckliga för djupare analyser av deras nedskrivningar eftersom de ofta saknar relevant information.

Hallåker anser även att det är viktigt att titta på varför företagen har valt att skriva ner sina tillgångar. Det är dock svårt att bilda sig en uppfattning om företagets värdering av tillgångar, då antaganden om tillväxttakt och vald diskonteringsfaktor måste göras. Speciellt då företagen har mer information, vilket gör det lättare för dem att motivera sina val. Det är svårt att avgöra om tillgångens återvinningsvärde är korrekt. Hallåker betonar revisorns roll som granskare. Det är viktigt att informationen är tillförlitlig. Dock tror han att det nästintill är omöjligt som revisor att skapa sig en objektiv bild om företagets värdering av tillgångar. Dels för att bolaget har ett informationsövertag, dels för att det finns en beroendeställning mellan revisorn och bolaget. Detta gör att informationstillförlitligheten kan ifrågasättas. Därför tror respondenten att det kan förekomma omotiverat stora nedskrivningar, dock är de svåra att identifiera. Å andra sidan behöver det inte innebära att de inte går att identifiera, understryker Hallåker. Han betonar att mer informationsrik information skulle göra det lättare att identifiera omotiverat stora nedskrivningar. Avslutande nämner respondenten att då han arbetade som analytiker identifierade han ett antal nedskrivningar som han ansåg vara omotiverat stora.

Björhn förklarar att det är viktigt att granska bolagens redovisningsval, dock är upplysningarna i noterna ofta för kortfattade. Förekommande är att han genom

analytikerkonferenser införskaffar sig information om bolagens nedskrivningsval. Björhn framhåller att det är lättare att få information från mindre bolag. Han tror att många analytiker ej tar sig tid till vidare informationsinhämtning, i stället gör analytikerna ofta en skrivbordsanalys. Med detta menar Björhn att de sätter sig och granskar bolaget utifrån tidigare årsredovisningar och delårsrapporter, vilka jämförs med den aktuella rapporten. Han menar att det är svårt men möjligt, att identifiera en omotiverat stor nedskrivning. Han anser att det kan finnas vissa förhållanden som kan tyda på att bolaget utnyttjar redovisningens utrymme för subjektiva bedömningar.

Meerits menar att det är viktigt att grota ner sig i företagets nedskrivningsval. Alldeles före intervjun hade respondenten haft en telefonkonferens med ett bolag som hade gjort stora nedskrivningar. Samtalet kretsade i princip om noterna i årsredovisningen. Meerits framhåller att de absolut fördjupar sig i företagets redovisningsval, eftersom de ägnar mycket tid åt granskning av aktuellt bolag före en eventuell investering. Respondenten nämner att de i snitt ägnar tre till fyra månader åt intensiv punktmarkering. Meerits framhåller att han tror att det är svårt att identifiera en nedskrivning som är omotiverad. Dock tror han att det förekommer, det svåra är att avgöra i vilken utsträckning redovisningsmanipulationen tillämpas. Då Johansson räknar på företagsförvärv vill han skaffa sig en djup insikt i bolagets redovisning. De finansiella rapporterna utgör stommen för denna analys, speciellt då företag har gjort stora nedskrivningar. Upplysningarna om företagets nedskrivningsval är ofta knappa vilket gör posten svår att värdera. Det är nästintill omöjligt att veta om bolagens antaganden är tillförlitliga. Johansson tror även att detta gäller då revisorn skall granska bolaget, vilket gör att han inte alltid betraktar informationen i de finansiella rapporterna som tillförlitlig. Beträffande identifieringen av omotiverat stora nedskrivningar är Johansson övertygad om att detta förekommer. Han hänvisar till sitt arbete som analytiker och understryker att bolagens informationsövertag möjliggör för bolagen att genomföra omotiverat stora nedskrivningar. Johansson betonar att det går att identifiera nedskrivningar som är omotiverade. Han hänvisar till granskning av bolag där han menar att han identifierat nedskrivningar som varit betydligt lägre än tillgångens återvinningsvärde. Respondent A fördjupar sig ofta i bolagens redovisningsval, exempelvis då stora nedskrivningar har gjorts. De upplysningar som anges kan ibland vara knappa, varpå han ofta kontaktar management för ytterligare förklaringar. För att kunna identifiera en omotiverat stor nedskrivning menar Respondent A att det är viktigt att göra jämförelse med konkurrenter, marknadsanalyser och titta på lönsamhetstal som kan påverka företagets nedskrivningsval. Han framhäver att det ibland går att identifiera en

omotiverat stor nedskrivning.

Vi kan notera att fem av våra sex respondenter fördjupar sig i företagens redovisningsval då stora nedskrivningar gjorts. Av dessa anser samtliga att upplysningarna ej är tillräckliga för att förstå bolagens nedskrivningar. Merparten av respondenterna understryker att tillförlitligheten i informationen kan ifrågasättas. Fem av studiens respondenter anser att det går att identifiera omotiverat stora nedskrivningar, dock är detta komplicerat.

4.4 Förhållanden som indikerar att en omotiverat stor nedskrivning föreligger

Widhem tycker att det är svårt att uttrycka sig i termer av en omotiverat stor nedskrivning då hon anser att de nedskrivningar som görs är motiverade. Utifrån denna bakgrund menar hon att det är svårt att identifiera förhållanden som tyder på att omotiverat stora nedskrivningar förekommit. Även Meerits understryker att det är svårt att se tecken på en omotiverat stor nedskrivning. I allmänhet tror han att det kan förväntas göras då ett bolag får en ny styrelse eller ledning, alltså de som är ansvariga för bolagets utveckling, resultaträkning och finansiella ställning. Ledningen kan då genom stora nedskrivningar så att säga ”rensa ladan och sätta ribban”. I vilken utsträckning det sker har Meerits dock ingen uppfattning om, men han är övertygad om att det sker.

Att sätta ord på de tecken som tyder på omotiverat stora nedskrivningar är svårt menar Björhn och Hallåker. Väldigt mycket grundas på marknadens förväntningar. Om bolaget gör större nedskrivningar än förväntat kan detta vara ett tecken. Utgångspunkten som erfaren analytiker är att en kombination av en långsiktig ägare och en ny VD, där bolaget genomför stor nedskrivning bör granskas kritiskt. Björhn anser att stora nedskrivningar kan vara en metod för att ta åt sig äran i slutändan om det har gått bra. Hallåker framhåller det som självklart att en ny VD kommer att ”sula i lite grann”. Hallåker drar en parallell med Swedbank och deras nya VD, Mikael Wolf. Onekligen går verksamheten dåligt i Baltikum, vilket gör det svårt att avgöra om nedskrivningarna är berättigade. Frånsett detta menar Hallåker att det är lättare som nytillsatt VD att genomföra omotiverat stora nedskrivningar. Han exemplifierar med verkstadsbolag där somliga bolag skriver ner sina tillgångar för att förbättra resultatet i framtiden. Att vara handlingskraftig ger även ägarna ett signalvärde om rationalisering och nya tider. Med detta resonemang som utgångspunkt sammanfattar Hallåker att ett tecken som tyder på omotiverat stora nedskrivningar är de nedskrivningar som görs då det finns en långsiktig ägare och en ny VD. Respondenten tillägger även att bolag som systematiskt gör stora nedskrivningar bör ifrågasättas.

Hallåker betonar att omotiverat stora nedskrivningar behöver inte enbart vara en ifrågasättande nedskrivning, det kan även vara flera systematiskt genomförda nedskrivningar. Även Johansson drar paralleller mellan ny VD och sämre tider. Då Johansson genomför förvärvsanalyser och nämnda förhållanden föreligger, förhåller sig respondenten kritiskt till bolagets nedskrivningar. Ofta ringer han upp redovisningsansvarig och ber denna motivera de nedskrivningar som gjorts. Det förekommer att förklaringarna är ringa eller saknas, vilket gör att respondenten ställer sig kritiskt till bolagets värdering av tillgångar och resultat.

Överlag menar Johansson att tecken på omotiverat stora nedskrivningar kan vara då det finns en ny VD och stora nedskrivningar görs då de strider mot marknadens förväntningar. Respondenten betonar att ett tänkbart motiv till att ledningen och VD kan genomföra big bath grundar sig i deras egenintresse av att erhålla ökad bonus i framtiden. Respondent A menar att tecken på omotiverat stora nedskrivningar kan relateras till avvikelser mot förväntningar. Orimlighet kan förekomma då stora nedskrivningar har förekommit och inträffar vid suspekta tidpunkter, till exempel managementbyte. Att exemplifiera ytterligare tecken menar Respondent A beror på vad som har skrivits ner. Exempelvis en 30 procent nedskrivning av fastighetsbestånd kan rimligen anses vara suspekt om marknaden som helhet bara fallit fem procent. Viktigt är även att det finns jämförelsetal, utifrån dessa är det lättare att utskilja tecken på omotiverat stora nedskrivningar.

Då samtliga sex respondenter har svarat på vilka förhållanden som indikerar att en omotiverat stor nedskrivning föreligger, upplyste merparten av respondenterna att stora nedskrivningar ofta förekommer i samband med ny VD. Det framkommer även att större nedskrivningar än förväntade kan indikera att omotiverat stora nedskrivningar genomförts.

4.5 Big bath's inverkan på investerares analyser och investeringsbeslut

Av vår teoretiska referensram pekades tre olika utfall ut gällande big bath's inverkan på analyser. Den information som respondenterna har bidragit med kommer presenteras nedan, kategoriserad utefter de tre möjliga utgångarna.

4.5.1 Utebliven påverkan på investerares analyser

Respondenterna Björhn, Johansson och Respondent A hävdar att nedskrivningar och i synnerhet goodwillnedskrivningar, inte utgör en av de viktigaste posterna i deras analyser.

Anledningen till detta är att nedskrivningar inte påverkar kassaflödet. När de söker efter investeringsobjekt ligger deras fokus i första hand på att finna tillgångars potentiella framtida kassaflödesgenerering och stadigvarande inkomster. Denna omständighet gör att nedskrivningar inte anses vara det mest prioriterade området att granska.

4.5.2 Positiv inverkan på investerares analyser

Att en nedskrivning uppfattas som omotiverat stor behöver nödvändigtvis inte alltid utgöra en negativ aspekt, ur en analysynpunkt. Big bath accounting har även visat sig uppfattats som positivt i vissa hänseenden. Förfarandet ökar kapaciteten att redovisa stora vinster i framtiden enligt Björhn. Han menar på att det är bättre att ha en ledning som tar stora kostnader i dåliga tider, då det indikerar att det är en ledning som vill åstadkomma bra resultat framöver. Det uppfattas som en positiv signal. Framtida resultat är även något som Widhem, Johansson och Respondent A lägger visst fokus på. Widhem ger exempel på skogsbolagen, vars verksamhet vanligtvis karaktäriseras av låg lönsamhet. Om denna bolagskategori har råd med omotiverade nedskrivningar, kommer detta att medföra ökad lönsamhet i framtiden. För framtida prognoser anser Johansson att omotiverade nedskrivningar kan vara positiva, då dessa skapar utrymme för framtida vinstgenerering. Respondent A anser att omotiverade nedskrivningar kan vara positiva i den bemärkelsen att de tar bort osäkerheten som finns på marknaden gällande hur stor nedskrivning som behövs, när detta är väntat av marknaden. Att stora nedskrivningar genomförs innan investering sker i ett företag är något som Meerits framhåller. Anledningen är att uppköp av aktier i realiteten är ett förvärv av en del av hela bolaget. Om det finns ofördelaktiga förhållanden i bolaget och dessa upptäcks, vill han gärna bli av med dessa före investering.

4.5.3 Negativ inverkan på investerares analyser

Enligt Hallåker har förfarandet med omotiverade nedskrivningar ett stort signalvärde, vilket medför att prognoserna skrivs ner och det generella förhållningssättet gentemot företaget blir mer skeptiskt. Han understryker även vikten av att skaffa en uppfattning om bolagets ledning. Om analytikern har tilltro för ledningen och en omotiverad nedskrivning förekommer, kan tilliten påverkas och äventyras. Analytikerna bör då granska bolaget ytterligare. Om ett bolag endast gör en stor nedskrivning, vilken i och för sig är tvivelaktig, kan analytikerna välja att bortse ifrån denna. Uppseendeväckande är dock om förekomsten av återkommande stora nedskrivningar blir en redovisningsteknik. Konsekvensen blir således att förtroendet hos analytiker äventyras. Hallåker anser den finansiella implikationen av en omotiverad

nedskrivning inte är lika viktig som tilltron till bolaget. Även Widhem nämner att en stor nedskrivning kan fungera som en signal, ofta som signal att bolaget går en tuff framtid tillmötes. I synnerhet tolkas nedskrivningarna med denna signal i rådande tider. Följden av detta blir att hennes prognoser skrivs ner i takt med att förväntningarna på bolagets resultat blir lägre.

Att kreativ redovisning används för att manipulera ett bolags nuvarande och framtida resultat, är något som Johansson tror att många företag praktiserar. I dessa fall lägger han stor vikt vid att få en neutral analys av bolagets finansiella ställning. Därav är det viktigt att eliminera både resultaträkningen och balansräkningen från oriktigheter, vilket han genomför. Vidare pekar han på vikten av att analysen är rensad från företagets incitament, vilka kan påverka räkenskaperna genom det subjektiva utrymme som redovisningen lämnar. Han påpekar även att han naturligtvis har synpunkter på storleken av en nedskrivning. Om nedskrivningen anses vara omotiverad korrigeras detta i analysen.

Meerits understryker att stora nedskrivningar är en komponent som ingår i analysen. Liksom övriga respondenter understryker han vikten av att studera det, som följd av det nuvarande ekonomiska tillståndet. Han förklarar att en vanlig situation i nuläget är att företag har genomfört förvärv på toppen, och därmed betalat ett pris långt över det bokförda värdet. Detta anses vara en vanlig situation som driver företag till stora nedskrivningar i nuläget, då övervärdet inte längre kan ses som motiverat.

Hallåker gör gällande att det är förväntningarna som är viktigt och av den anledningen har stor inverkan på analyserna. Vidare berättar han att innan ett bolag presenterar de finansiella rapporterna vet bolaget vilka förväntningar som finns på dess finansiella ställning, genom olika analytikerprognoser. Om förväntningarna är lägre än bolagets ekonomiska läge, kan bolagen passa på att skriva ner sina tillgångar. Marginalen mellan de externa förväntningarna och bolagets resultat kan således minska utan att förtroendet naggas. Resultatet blir enligt honom att företagets signal till omvärlden blir positiv, trots nedskrivningar. Detta kan göras eftersom de externa granskarna inte innehar tillräckligt med information och ett informationsgap existerar. Detta är någonting som Hallåker ständigt försöker att identifiera och som kan komma att påverka hans investeringsbeslut. I synnerhet skulle förtroendet för ledningen reduceras, vilket han anser vara en av de viktigaste komponenterna av ett investeringsbeslut.

Även Björhns analys påverkas om nedskrivningen avviker från förväntan. Han anser att analysen inte till för stor del bör influeras av snittprognoser, utan att det är bättre att skapa sig egna förväntningar. Han fäster även vikt vid att stora nedskrivningar är möjliga att förutspå. Det klargör han genom att förklara att om ett företag nyligen har bytt VD, så är det föga förvånande att en stor nedskrivning sker i efterföljande kvartal. Enligt honom förväntar sig analytiker stora nedskrivningar vid en sådan situation, vilket gör att det inkluderas och justeras för i analysen. Av den anledningen kan en omotiverat stor nedskrivning ha väldigt begränsad inverkan på hans analyser, ty den var förväntad. Även Respondent A påstår att det är möjligt att identifiera en omotiverat stor nedskrivning. Det gör det möjligt att räkna på effekterna av detta och i fallet med en omotiverat stor nedskrivning korrigeras posten. Trots det understryker Respondent A att den värdeminskning som en nedskrivning medför har påverkan på värdet i företaget.

Om Widhem, trots sin tidigare åsikt att revision förhindrar big bath accounting, skulle sätta sig in i en analysituation där big bath förekom, skulle hennes analyser påverkas negativt. Hon förklarar att när lönsamheten i bolaget går ner leder det till att hon inte vågar lita på marginalerna, vilket medför att prognoserna skrivs ner. Meerits menar på att en stor nedskrivning kan få negativa konsekvenser för företaget och således kan influera analysen. Ett exempel där en stor nedskrivning kan ge negativa utslag är när den eventuella täckningscovenanten som företag har med banken bryts. Detta kan i sig förorsaka problematiska omständigheter med banken, vilket inte är önskvärt. Vidare förklarar han att grunden till täckningscovenanten exempelvis kan utgöras av ett specifikt D/E-ratio. En stor nedskrivning som minskar det egna kapitalet kan resultera i förhandlingar med banken. Banken kan i sin tur kräva att företaget genomför en nyemission för att täcka upp det egna kapitalet.

Meerits summerar stora nedskrivningars påverkan vid investeringsbeslut, med att det är en omständighet som beaktas i analysen. Han framhåller även att analysen påverkas så till vida att nyemission orsakad av stora nedskrivningar, efter ett nytt inträde i ett bolag, inte är önskvärd ur investerarsynpunkt. Risken och de negativa konsekvenserna vid en nyemission är något som även Björhn, Johansson och Respondent A framhåller. Enligt Björhn sänker en nyemission i normalläget aktiekursen för ett bolag. Enligt honom uppfattas omotiverade nedskrivningar, i kombination med nyemission, som negativa signaler.

För Respondent A del minskas förtroendet för ledningen och företaget vid manipulation av siffrorna. Upprepade nedskrivningar ger även tvivel på företagets "management's execution".

Nedskrivningar ger även effekt på nyckeltal vilket kan påverka förutsättningar för bland annat utdelningar och banklån. Problemet med nedskrivningars påverkan på bankernas krav är något som även Meerits fäster vikt vid. Förtroende och tillit är även något som Hallåker betonar som viktigt. Han hävdar att om det går att identifiera en omotiverat stor nedskrivning naggas förtroendet hos analytiker. Han menar på att utifall förtroendet för företaget reduceras ökar risken, vilket resulterar i ökat avkastningskrav. Om företagen i stället är transparanta kommer banker och finansiärer våga låna ut till företagen, med lägre avkastningskrav. Widhem anser att omotiverade nedskrivningar sänder signaler om att inte allt står rätt till i företaget. Signalerna blir extra tydliga om de omotiverat stora nedskrivningarna är oväntade.

De negativa effekterna som Meerits betonar är då en investerare exempelvis har gått in som ägare i ett bolag genom aktieköp, om nedskrivningarna är av sådan art att det är att anse som oegentligheter, och i värsta fall något olagligt. Det kan bli väldigt kostsamt för företaget i termer av domstolskostnader, förlikningskostnader, stämningar samt att det tar en massa tid och resurser.

Studiens samtliga respondenter är eniga om att omotiverat stora nedskrivningar är något som de reflekterar över i sina analyser. I termer av påverkan på analyser är även respondenterna samstämmiga; omotiverat stora nedskrivningar leder nödvändigtvis inte till att analyserna påverkas. Det avgörande är huruvida storleken på nedskrivningen var förväntad eller ej.

5 Analys

I analysen anknyts det empiriska materialet till studiens teoretiska referensram. Dispositionen följer samma mönster som föregående kapitel. Den diskussion som förs i analysen kommer därefter att utgöra underlag för kommande slutsats, som uppkommer i en dialog mellan teorin och empirin.

5.1 De finansiella rapporternas betydelse och tillämpning

Enligt föreställningsramen är investerare användare av de finansiella rapporterna.¹¹⁸ Den informationen som presenteras skall i sin tur vara relevant, tillförlitlig, begriplig och jämförbar.¹¹⁹ Samtliga av studiens sex respondenter understryker de finansiella rapporternas betydelse vid investeringsbeslut. Rapporterna är enligt dem en förutsättning för att kunna granska och analysera bolag. Widhem framhåller att bolagens årsredovisningar utgör utgångspunkten då en analytiker skall presentera sina analyser av bolaget. Anmärkningsvärt är att hon är den enda respondenten som anser att informationen i bolagens årsredovisningar är tillräckliga. Hon menar att informationen kan betraktas som relevant och framförallt tillförlitlig, då de finansiella rapporterna genomgår revision. Hallåker instämmer om att de finansiella rapporterna är en förutsättning för att möjliggöra analyser av bolag, däremot anser han att den presenterade informationen är knapp och oförståelig. Hur informationen används menar han är situationsspecifikt, då det mer handlar om att bilda sig en uppfattning om respektive bolag och bransch. Därav måste den presenterade informationen vara relevant för specifikt verksamhetsområde.

Relevant information är förutsättning då analytikern skall bilda sig en uppfattning om bolagets värdeskapande egenskaper samt de risker som förknippas med verksamheten. Anmärkningsvärt är Hallåker understryker att trots standardisering genom IAS, har redovisningen inte blivit lättare att använda. Då djupare analyser efterfrågas är den presenterade informationen otillräcklig. Den presenterade informationen skall möjliggöra rationella beslut och analyser,¹²⁰ men enligt Hallåker är detta inte möjligt då informationen inte inbegriper de kvalitativa egenskaperna som presenteras i föreställningsramen.¹²¹ Även dessa synpunkter framfördes av Meerits, Johansson, Björhn och Respondent A. Ett av

¹¹⁸ FAR SRS, 2008, s. 12, p. 9a

¹¹⁹ Ibid. s. 14, p. 24

¹²⁰ Falkman, 2000, s. s. 64

¹²¹ FAR SRS, 2008, s. 14, p. 24

redovisningens syfte är att möjliggör rationellt beslutsfattande, förutsatt att användaren besitter kunskap inom ekonomi och redovisning.¹²²

Värt att nämna är att samtliga respondenter är att betrakta som kunniga inom redovisningsområdet, mot bakgrund av deras breda teoretiska kunskap samt praktiska erfarenhet. Därav beror inte respondenternas oförståelse på okunnighet. En av redovisningens utmaningar är att kunna beskriva komplexa transaktioner så att användaren förstår informationen. Utifrån respondenternas svar bör frågan väckas huruvida redovisningsinformationen verkligen lever upp till dessa krav. Enligt merparten av studiens respondenter framgår det tydligt att den övergripande informationen som anges i de finansiella rapporterna inte är tillfredställande.

5.2 Identifiering av omotiverat stora nedskrivningar

De kvalitativa egenskaperna i redovisningen har stor betydelse för upplysningarna som rör nedskrivningar. Normgivarna till IAS 36 har bevarat stora utrymmen för att använda subjektiva bedömningar.¹²³ Utan nämnda egenskaper kan redovisningsinformationen bli otillämpbar, då användaren ej kan tolka de bakomliggande faktorerna till bolagets nedskrivningsval. Det huvudsakliga syftet med informationen i upplysningarna är att användaren skall förstå varför bolaget har valt att skriva ner en viss tillgång. Det informationsgap som existerar mellan bolaget och dess användare kan liknas vid förhållandet principal - agent. Pincipalen utgörs av investeraren och agenten av bolaget. Agenten har genom vidare kunskap ett överläge över principalen. Ifrågavarande informationsövertag benämns ofta som informationsasymmetri.¹²⁴ Då en investerare synar bolagets nedskrivningsval förutsätts att informationsasymmetrin mellan dem och bolaget minimeras, vilket kan tänkas ske genom upplysningar. Detta möjliggör att en investerare kan bedöma huruvida bolagets nedskrivningsval kan anses vara motiverat eller ej. Då studiens empiriska material ställdes mot IAS 36 krav på upplysningar, blev det uppenbart att upplysningsinformationen för nedskrivningarna inte var tillräcklig.

Av studiens sex respondenter var det endast Widhem som ansåg att upplysningarna var tillräckliga. Hon reflekterade inte heller över att en nedskrivning ej skulle kunna vara tillförlitlig. Likaså gjorde respondenten inga djupare analyser av bolagens nedskrivningsval

¹²² Nilsson, S. 1999, s. 16

¹²³ Toppe-Shortridge, R. et al. 2006 s. 38

¹²⁴ Jensen & Meckling 1976, s. 308

och därav ställdes inga större krav på upplysningarnas förklaringsvärde. De övriga fem respondenterna, Björhn, Hallåker, Johansson, Meerits och Respondent A betonade upplysningarnas ofullständighet. De fördjupade sig även i bolagens nedskrivningar. Johansson framhöll vikten av att skaffa sig en uppfattning om bolagets redovisning. Slutsatser grundades ofta på denna information då exempelvis förvärvsanalyser utförs. Det är viktigt att förstå bolagens nedskrivningsval. Upplysningarna i noterna är knappa och otillräckliga, därav är det naivt att förutsätta att en nedskrivning utan vidare är tillförlitlig. Även Hallåker, Meerits, och Respondent A delar Johansson uppfattning. Ur deras svar framgick tydligt att upplysningsinformationen måste vara tillförlitlig.

Utan denna egenskap betonar merparten av respondenterna att det är svårt att anförtro sig till redovisningsinformationen. Resonemanget kan anses stå i kontrast till redovisningens primära syfte, då redovisningsinformationen syftar till att reducera osäkerhet vid beslutsfattande¹²⁵. Hallåker framhåller vidare att det är svårt att avgöra om bolagen tillämpar en korrekt tillväxttakt eller diskonteringsfaktor. Även om informationen anges i noterna kvarstår det faktum att avgöra informationens tillförlitlighet. Bolagen kan genom sitt informationsövertag utan svårigheter motivera sina redovisningsval, anför Hallåker. Han menar även att upplysningsinformationen måste vara relevant, utan denna egenskap försvåras arbetet vid bedömning. Relevans har stor betydelse vid beslut, likväl skall informationen vara begriplig.¹²⁶ Utifrån respondenternas svar är det otvivelaktigt att denna kvalitativa egenskap ej uppfylls i upplysningsinformationen, vilket medförde att fem av studiens sex respondenter ofta ringde upp redovisningsansvarig för ytterligare information. Hallåker, Johansson och Widhem belyser även revisorns roll som granskare. De menar att det är otroligt viktigt att revisorn under revisionen säkerställer att redovisningsinformationen motsvarar de kvalitativa egenskaperna föreställningsramen formulerar.

Under studiens intervjuer blev det tydligt att det är komplicerat att identifiera en omotiverat stor nedskrivning, men möjligt. Widhem var åter den utmärkande respondenten då hon menade att det inte går att identifiera en omotiverat stor nedskrivning. Enligt henne var identifieringen genomförbar. Meerits och Björhn menar att det finns svårigheter, däremot var de övertygade om att det i viss mån förekommer omotiverat stora nedskrivningar. Björhn hävdar att det i många fall är uppenbart att bolagen utnyttjar standardens utrymme för bedömningar. Respondentens anförande kan således exemplifieras genom IAS 36, då bolaget

¹²⁵ Nilsson, S. 1999, s. 16

¹²⁶ FAR SRS, 2008, s. 14, p. 25-26

skall beräkna tillgångens nyttjandevärde. Dels skall bolaget göra antaganden gällande tillgångens tillväxttakt. Dels för tillämpande diskonteringsfaktor.¹²⁷ Genom att motivera en lägre tillväxttakt i kombination med en högre diskonteringsfaktor, skulle tillgångens nyttjandevärde bli lägre. Detta kan i sin tur resultera i en omotiverat stor nedskrivning. Som utomstående part kan det följaktligen vara svårt att avgöra om nyttjandevärdet kan anses avspegla en rättvisande värdering, då bolaget besitter mer information. Även denna komplexa relation mellan två parter kan relateras till de problem som belyses i agentteorin. Det är uppenbart att otillräcklig information föranleder svårigheter då en granskning skall göras.

Hallåker och Johansson menar att identifiering av en omotiverat stor nedskrivning är svårt. Emellertid antyds det att de under sina yrkesverksamma år påträffat och identifierat nedskrivningar som kan anses vara omotiverade. Hallåker drar paralleller till tidigare år då stora verkstadsindustrier genomförde betvivlande nedskrivningar. Respondent A menade att en förutsättning för att kunna identifiera en omotiverat stor nedskrivning är användandet av benchmarking och nyckeltaljämförelse. Genom att använda ovannämnda verktyg hävdar Respondent A att det går att identifiera omotiverat stora nedskrivningar.

Det är uppenbart att den bristande informationen föranleder svårigheter då respondenterna skall yttra sig om det går att identifiera en omotiverat stor nedskrivning. Motiv till varför företag inte lämnar fullständiga upplysningar kan det endast spekuleras i, enligt våra respondenter. En möjlig förklaring kan dels bero på gränsdragningen mellan allmän information och företagsangelägenheter, dels komplexiteten i presentationen. Även oviljan att demaskera bakomliggande motiv kan tänkas vara en anledning som respondenterna lyfte fram. Huruvida mer relevant och tillförlitlig information skulle medföra en lättare identifiering av en omotiverat stor nedskrivning är svårt att förutse. Fullständigare information skulle underlätta att identifiera en omotiverat stor nedskrivning. Hallåker betonar detta: ”Genom mer tillfredsställande upplysningar skulle möjliggörandet för identifieringen av omotiverat stora nedskrivningar bli avsevärt lättare”.

5.3 Förhållanden som indikerar att en omotiverat stor nedskrivning föreligger

Enligt en av de första studierna berörande big bath accounting framgick att en nytillsatt bolagsledning, i jämförelse med en äldre, tenderade att göra en betydligt lägre värdering av

¹²⁷ FAR SRS. 2008, s. 469, p. 30-31

tillgångar.¹²⁸ Redovisningseffekten blev således stora nedskrivningar. Att dessa förhållanden indikerade på att det kan förekomma omotiverat stora nedskrivningar framgick även under studiens intervjuer. Respondenterna resonerade ofta överensstämmande med den teoretiska utgångspunkten.

Widhem är den som går emot studiens övriga respondenter, då hon inte nämner dessa förhållanden då det talas om omständigheter som antyder omotiverat stora nedskrivningar. Hennes uteblivna jämförelse kan antagligen förklaras, då hon anser att det inte går att identifiera omotiverat stora nedskrivningar. Meerits i allmänhet att omotiverat stora nedskrivningar kan förekomma då bolag får en ny ledning. Eftersom ledningen är ansvariga för bolagets utveckling, resultaträkning och finansiella ställning tror han att ledningen kan tänkas redovisa i enlighet med sina egna incitament. Att redovisningen präglas av egna incitament uppmärksammades bland annat av Watts och Zimmerman. Explikationen till varför ledningen valde att redovisa på ett eller annat sätt var att individen alltid agerade i enlighet med sitt egenintresse.¹²⁹ Således kan det antas att ledningens handlande är en spegelbild av deras vinningslystnad. Meerits understryker ledningens ansvar för bolaget. Om det finns utrymme för subjektiva redovisningsval som gynnar deras intresse kan det antas att redovisningen utformas i enlighet med dem. Meerits framhåller även att big bath kan vara en redovisningsteknik som möjliggör för ledningen att ”rensa ut ladan och sätta ribban”. Respondentens uttryck gällande terminologin är snarlik den som återges av Copeland där big bath beskrivs som att rensa ur balansräkningen.

Att sätta ord på de förhållanden som tyder på en omotiverat stora nedskrivning är svårt menar Björhn och Hallåker. De båda respondenterna lägger stort fokus på förväntningar. Hallåker betonar konjunkturens betydelse, där han tillägger att möjligheter ges till omotiverat stora nedskrivningar under dessa förhållanden. En definition som överensstämmer med Hallåkers resonemang är den Healy uttrycker. Fritt översatt kan den förklaras med att företagsledningen under perioder med svaga resultat, passar på att skriva ner företagets tillgångar.¹³⁰ Skillnaden från tidigare resonemang är således att det inte förutsätts en ny ledning, då omotiverat stora nedskrivningar förekommer. Vidare tillägger dock Hallåker att de mest förekommande förhållanden som tyder på omotiverat stora nedskrivningar är kombinationen av en ny VD och en långsiktig ägare. Hallåker exemplifierar genom att dra en parallell till Swedbank och deras

¹²⁸ Moore, M-L. 1973, s. 100-107

¹²⁹ Deegan, C., & Unerman, J. 2006, s. 207

¹³⁰ Healy, P. 1985, s. 86

nya VD, Mikael Wolf. Dock poängterar han att deras nedskrivningar likväl kan motiverade, då verksamheten gått dåligt i Baltikum. Även Björhn och Respondent A omnämner Swedbanks nedskrivning i Baltikum i ett försök att exemplifiera tecken på big bath. I synnerhet kan det konstateras att det läggs stor vikt vid VD-bytet. Johansson nämner även ett nytillsatt VD kan tänkas genomföra omotiverat stora nedskrivningar. Därtill tillför respondenten även ett resonemang berörande motiv till redovisningsmanipulationen. I överensstämmelse med PAT belyser Johansson avsikten bakom beteendet. Han menar att ledningen kan tänkas agera opportunistiskt för att erhålla bonus. Detta kan visa sig i form av omotiverat stora nedskrivningar.

5.4 Big bath's inverkan på investerares analyser och investeringsbeslut

Att investerare ständigt försöker finna ett korrekt värde på målföretagen är en omständighet som samtliga respondenter framför under intervjuerna. I enlighet med teorin vill de skapa sig en bild av företaget som de kan förhålla sig till, och sedan justera i analysen.¹³¹ De söker efter att identifiera och korrigera missvisande förhållanden för det granskade bolagets alla delar, där nedskrivningar är en post som ingår.

5.4.1 Utebliven inverkan på investerares analyser

Elwin hävdar att när analytiker evaluerar ett företag ligger fokus på företagets prestation. I huvudsak ignorerar analytiker nedskrivningar och i synnerhet nedskrivningar av goodwill.¹³² Investerares påstådda negligering av nedskrivningar är något som starkt går emot vår empiriska informationsinsamling. Samtliga av våra respondenter är eniga om att nedskrivningar är en post som bör evalueras. Det har framkommit att utebliven granskning av nedskrivningar kan vara negativt ur två avseenden. Det första är att investerarna går miste om möjligheten att bedöma huruvida nedskrivningen var befogad eller ej. Detta inslag utgör även en av många möjligheter att bedöma ledningens tillförlitlighet, vilket skulle bortfalla om nedskrivningar inte granskades. Den andra anledningen är vikten av att kontrollera om risken för inträffandet av en möjlig nyemission föreligger eller ej. Meerits analys påverkas så till vida att nyemission orsakad av stora nedskrivningar, efter ett nytt inträde i ett bolag, inte är önskvärt ur investerarsynpunkt. Den tankebanan är giltig även för Björhn, Johansson och Respondent A.

¹³¹ Duru, A., & Reeb, D. 2002, s. 416

¹³² Elwin, P. 2008, s. 206

I motsats till den teoretiska tankegången om att investerare inte anser att goodwillnedskrivningar är av vikt – har det under intervjuerna framträtt att goodwill är den post som har kommit att dominera respondenternas tankar om nedskrivningar. Även detta ämne använder respondenterna två specifika förklaringar till. Meerits menar på att tidigare års förvärv kom till stånd till ett pris som skapade stora goodwillposter hos företagen. I dagens ekonomiska tillstånd är det svårt att motivera postens värde, varpå den skrivs ned. Aktualiteten av goodwill har medfört att detta är en post som står för stor förändring i balansräkningen, vilket gör att den blir självklar att granska. Den andra anledningen är en direkt motsats till Elwins teoretiska ståndpunkt som gör gällande att nedskrivningar ignoreras på grund av att de bygger på för hög grad av företags egna bedömningar.¹³³

I motsats till ovannämnt resonemang väcker det subjektiva inslaget nyfikenhet och ett mer skeptiskt förhållningssätt. Respondent A samt Johansson påpekar att just goodwillposten är av vikt att granska som följd av dess stora inslag av subjektiva bedömningar. Att bedöma rimligheten i nedskrivningsposten anses utgöra ett självklart inslag i analysen. Ytterligare en teoretisk tankebanan om att investerare inte nämnvärt reflekterar över goodwillnedskrivningar bottenar i att förfarandet inte påverkar företags kassaflöde.¹³⁴ Detta är något som Björhn, Johansson och Respondent A till viss del instämmer med. När de söker efter investeringsobjekt ligger deras fokus i första hand på att finna tillgångars potentiella framtida kassaflödesgenerering och stadigvarande inkomster. Denna omständighet gör att goodwillnedskrivningar inte anses vara det mest prioriterade området att granska. Icke desto mindre betraktas den vara en självklar post att granska och utvärdera. Yttermera kan den innehålla ett viktigt signalvärde till investerarna om företagets ledning.

5.4.2 Positiv inverkan på investerares analyser

I huvudsak och primärt belyste respondenterna snarare de negativa aspekterna med big bath accounting, än positiva. Ingen bekräftade teorin om att investerare förlitar sig på att goda resultat kommer att åstadkommas längre fram i tiden, utan att nödvändigtvis ta hänsyn till dåliga nyheter från tidigare perioder.¹³⁵ Emellertid kan omotiverat stora nedskrivningar förknippas med ett fåtal positiva perspektiv. Dessa är av annan karaktär än vad teorin inom området förkunnar. Det har spår av det framtidsmentaliteten men bygger dock på information om redan inträffade nedskrivningar, alltså ingen dagsfärs information. Enligt Smith används

¹³³ Elwin, P. 2008, s. 205

¹³⁴ Anonymous. 2009. s. 70

¹³⁵ Canadian Business. 2004, s. 23

investerares prognoser som ett instrument för att bland annat bedöma framtida utdelning och värdestegring på aktien.¹³⁶ I enlighet med detta torde tecken på big bath ses som en möjlighet, då ett högre resultat i framtiden och således högre utdelning, ceteris paribus. Björhn framhäver att förfarandet med omotiverat stora nedskrivningar ökar kapaciteten att redovisa stora vinster i framtiden. Han framhåller även signalerna som big bath medför. Han menar på att det är bättre att ha en ledning som tar stora kostnader i dåliga tider, då det indikerar att det är en ledning som vill åstadkomma bra resultat framöver. Framtida resultat är även något som Widhem, Johansson och Respondent A lägger fokus vid. För framtida prognoser anser Johansson att omotiverat nedskrivningar kan vara positiva då dessa skapar utrymme för framtida vinstgenerering. Widhem ger exempel på skogsbolagen, vars verksamhet präglas av låg lönsamhet. Om denna bolagskategori har råd med omotiverade nedskrivningar kommer detta att medföra ökad lönsamhet i framtiden.

Respondent A anser att omotiverade nedskrivningar är positivt i den bemärkelse att den tar bort osäkerheten som finns på marknaden gällande hur stor nedskrivning som behövs, när detta är väntat av markanden. Meerits tycker att omotiverat stora nedskrivningar kan vara positivt i ett specifikt sammanhang. Han förklarar att vid en sådan situation där ”ofördelaktiga bihang” har identifierats hos ett potentiellt investeringsobjekt, är det att föredra att dessa försvinner genom omotiverat stora nedskrivningar innan en eventuell investering. Vidare berättar han att eftersom köp av aktier egentligen är ett förvärv av en del av bolaget, anser han att det är bättre att köpa en del av ett bolag utan ofördelaktiga bihang, än med.

Huvudsakligen kan det summeras att de intervjuade investerarna i första hand väljer att belysa de negativa aspekterna av ett big bath-förfarande. Ingen av de sex respondenterna har endast haft ett positivt förhållningssätt till omotiverat stora nedskrivningar vilket har framkommit av andra författare.¹³⁷ ¹³⁸ Emellertid framhåller respondenterna vissa aspekter av förfarandet som positiva. Det som främst framhålls som positivt av respondenterna ligger i viss enlighet med teorin, vilket är att big bath accounting ökar möjligheten att redovisa stora vinster i framtiden. I viss mån överensstämmer den teoretiska basen inom området, då i synnerhet Björhn, Johansson, Widhem och Respondent A lägger stort fokus på framtida möjligheter.

¹³⁶ Smith, D. 2006, s. 19

¹³⁷ Canadian Business. 2004, s. 23

¹³⁸ Smith, D. 2006, s. 19

5.4.3 Negativ inverkan på investerarens analyser

Den negativa aspekten av big bath accounting är den som har varit mest framträdande, såväl i form av teori som under empiriinsamlingen. Det är främst två komponenter som har visat sig påverka investerare i negativ riktning: förväntan och förtroende. De två variablerna är även starkt förknippade till den risk som investeraren upplever.

Förtroende för ett bolags ledning är något som Björhn, Hallåker, Johansson och Respondent A accentuerar. Hallåker understryker vikten av att skaffa en uppfattning om bolagets ledning. Om analytikern har tilltro för ledningen och en omotiverad nedskrivning förekommer, kan tilliten påverkas. Om ett bolag endast gör en stor nedskrivning, vilken i och för sig är tvivelaktig, kan analytikerna välja att bortse ifrån denna. Anmärkningsvärt är dock om förekomsten av återkommande stora nedskrivningar blir en redovisningsteknik. Följden blir att förtroendet för bolaget och dess ledning äventyras hos analytiker. Respondent A uttrycker att denna upplever ett minskat förtroende för ledningen och företaget, vid manipulation av räkenskaperna. Upprepade nedskrivningar, vilka är omotiverade, ger även tvivel på "management's execution". Enligt Hallåker är den finansiella implikationen av en omotiverad nedskrivning inte lika viktig som tilltron till bolaget. Vidare berättar han att innan ett bolag presenterar de finansiella rapporterna är bolaget medvetet om förväntningarna på deras rapporter. Denna uppfattning får de genom olika analytikerprognoser. Om förväntningarna är lägre än bolagets ekonomiska läge, kan bolagen passa på att skriva ner sina tillgångar. Marginalen mellan de externa förväntningarna och bolagets resultat kan således minska utan att uppenbart göras synligt. Resultatet blir enligt honom att företagets signal till omvärlden blir positiv, trots nedskrivningar. Detta är någonting som Hallåker ständigt försöker att identifiera och som kan komma att påverka hans investeringsbeslut. I synnerhet skulle förtroendet för ledningen reduceras, vilket han anser vara en av de viktigaste egenskaperna i ett investeringsbeslut.

Utifall att förtroendet för företaget och dess ledning reduceras, ökar den upplevda risken enligt Hallåker. Det förhållandet leder till ökat avkastningskrav. Lösningen är enligt honom ökad transparens från företagets sida. Effekten skulle vara att banker och finansörer lånade ut resurser till företagen, med lägre avkastningskrav. Implicit talar även Björhn, Johansson och Respondent A i termer av att big bath i viss mån leder till att den upplevda risken ökar. Johansson försöker alltid eliminera både resultaträkningen och balansräkningen från oriktigheter. Oriktigheterna kan bland annat ha uppkommit i dialog med ledningens incitament och om flera tecken på att oegentligheter har förekommit ökar den upplevda risken

hos respondenterna. Enligt Björhn vill en försiktig investerare avlägsna alla eventuella risker, om detta ej är möjligt kommer avkastningskraven att stiga. Enligt tidigare forskning kompenserar investerare den upplevda osäkerheten med höjda avkastningskrav.¹³⁹ Mycket tyder alltså på att Elliott och Hannas studier även är giltiga i denna studiens kontext. Emellertid vilar Elliott och Hannas studier på premissen att investerarna inte anser sig tillräckligt kompetenta för att förstå samt tolka det rapporterade resultatets sammansättning. Att respondenterna anser sig besitta för lite kunskap för att tolka företags resultat och det som har frambringat det, är ingenting som de har uttryckt.

Av Elliott och Shaws studie framgår det att investerare skriver ner sin prognos, efter att ha identifierat tecken på big bath.¹⁴⁰ Vidare torde en redovisningsteknisk åtgärd som big bath kunna äventyra investerarens tillförlit för företaget. För att vara användbar måste informationen vara tillförlitlig och om informationen är vinklad kan dess tillförlitlighet ifrågasättas.¹⁴¹ Enligt Hallåker har förfarandet med omotiverade nedskrivningar ett stort signalvärde, vilket medför att prognoserna skrivs ner och det generella förhållningssättet gentemot företaget blir mer skeptiskt. Även Widhem nämner att en stor nedskrivning kan fungera som en signal om att bolaget har en tuff framtid tillmötes. Följden av detta blir att hennes prognoser skrivs ner i takt med att förväntningarna på bolagets resultat blir lägre.

¹³⁹ Elliott, J-A., & Hanna, D-J. 1996, s. 154

¹⁴⁰ Elliott, J-A., & Shaw, W-H. 1988, s. 114

¹⁴¹ FAR SRS. 2008, s. 15, p. 31

6 Slutsats

Slutsatserna har uppkommit via diskussion i analyskapitlet och presenteras genom att vi sammanfattar respondenternas svar på studiens forskningsfrågor. Sedan klargörs vad uppsatsens syften har bidragit med för kunskap. Kapitlet avslutas med våra förslag på fortsatt forskning inom ämnet.

6.1 De finansiella rapporternas betydelse och tillämpning

Studiens respondenter är samstämmiga då de understryker att de finansiella rapporterna har stor betydelse, då de skall bilda en uppfattning om bolaget. I vilken grad informationen tillämpas är uppenbarligen situationsspecifikt, därav har informationen olika betydelse beroende av vilket bolag som granskas. Anmärkande är dock att de flesta respondenter betonade de finansiella rapporternas avsaknad av relevant och tillräcklig information. Således kan det vara svårt att granska bolagen.

6.2 Identifiering av omotiverat stora nedskrivningar

Merparten av studiens respondenter menar att det kan gå att identifiera en omotiverat stor nedskrivning, dock upplevs detta som svårt och komplext. Framförallt då informationen i de finansiella rapporterna är otillräcklig och tillförlitligheten kan ifrågasättas. En av studiens respondenter framhåller att identifieringen är en omöjlighet. Detta resonemang grundas inte på själva svårigheten i identifieringen, utan snarare på att det inte förekommer nedskrivningar som kan anses vara omotiverade.

6.3 Förhållanden som indikerar att en omotiverat stor nedskrivning föreligger

Både studiens teori och empiriska material framhåller att en nytillsatt VD kan förväntas genomföra omotiverat stora nedskrivningar. Respondenterna understryker i enlighet med teorin att detta kan förväntas göras vid sviktande konjunkturer. Respondenterna framhåller även att då nedskrivningar blir en förekommande redovisningsteknik bör dessa betraktas som omotiverade.

6.4 Big bath's inverkan på investerares analyser och investeringsbeslut

Genom intervjuerna har big bath i flertalet fall visat sig ha begränsad inverkan på analyserna. Merparten av investerarna har i många fall förkalkylerat för omotiverat stora nedskrivningar i

sin prognos – i fall då de varit förväntat. Således är förfarandet inte mer än justering. Det som är av avgörande vikt vid analysen är inte nödvändigtvis huruvida målföretagets nedskrivning är omotiverad, utan snarare om den är större än vad analytikerna förväntade.

6.4.1 Utebliven inverkan på investerares analyser

Big bath-förfarandet är ingenting som investerare helt negligerar. Det är emellertid inte heller någonting som de har ansett vara kritisk vikt. Förklaringarna till att det de facto påverkar respondenternas analyser har visat sig ha två framträdande förklaringar. Dels bidrar omotiverade nedskrivningar med ett stort signalvärde till investerarna om målföretagets ledning. Dels nedskrivningars aktualitet, i synnerhet goodwillnedskrivningar, vilka kan få effekter på diverse nyckeltal vid förekomsten av för stora nedskrivningar.

6.4.2 Positiv inverkan på investerares analyser

Ingen av de sex respondenterna har endast haft ett positivt förhållningssätt till omotiverat stora nedskrivningar, vilket har framkommit av andra författare. Emellertid har vissa positiva inslag nämnts, både implicit och explicit. Majoriteten av respondenterna har uttryckligen lyft fram att big bath accounting ökar kapaciteten för att redovisa framtida vinster, vilket i viss mån uppfattas som positivt.

6.4.3 Negativ inverkan på investerares analyser

Under intervjuerna har fokus primärt riktats mot de negativa aspekterna som big bath accounting medför. Det är främst två komponenter som har visat sig påverka investerare i negativ riktning: förtroende och förväntan. Flertalet av respondenterna anser att förtroendet för företagsledningen är en essentiell pusselbit vid investeringsbeslut. Omotiverat stora nedskrivningar har primärt en negativ inverkan på analyserna ty investerarna upplever att tilliten för ledningen reduceras vid en sådan manöver. Respondenterna understryker även att om upplevd risk ökar kommer det reflekteras i avkastningskraven. Nedskrivningar som överstiger förväntan tolkas i regel som att de är genomförda i enlighet med företagsledningens motiv, vilket inte anses som önskvärt ur investeringssynpunkt. Ytterligare en uppfattning som är förknippad med negativ påverkan på investerares analyser är risken för nyemission.

6.5 Sammanfattande slutsats

I studien har det *kartläggas* att investerare primärt identifierar tecken på big bath då stora nedskrivningar har förekommit i samband med byte av VD och/eller ledning. Sviktande

konjunkturläge kan även vara en faktor som framkallar big bath enligt respondenterna. Vi kan även *fastställa* att förmodade big bath-nedskrivningar påverkar investeringsbeslut. Emellertid är tecken på big bath varken så svart eller vitt som teorin förkunnar. I vilken grad det påverkar ett investeringsbeslut har visat sig bero på i vilken grad nedskrivningen var förväntad, och hur den ifrågavarande situationen påverkade investerarens tillit för ledningen. Själva faktumet att ett företag gör omotiverat stora nedskrivningar behöver i sig inte leda till att investeringsbeslutet avsevärt ändras, vid en sådan situation att den var väntad. I huvudsak kan det konstateras att big bath i regel har en negativ inverkan på investerarens analyser, vilket kan *beskrivas* vara ett resultat av minskat förtroende för ledningen, som i sin tur resulterar i att den upplevda risken ökar.

6.6 Förslag till fortsatt forskning

Genom denna studie har den rådande finansiella oron i stor utsträckning präglat studiens respondenters svar. I synnerhet har de lyft fram goodwillnedskrivningar när de exemplifierat omotiverat stora nedskrivningar, då värdet på denna post ej längre kan motiveras i det nuvarande ekonomiska tillståndet. Av denna anledning är det intressant att undersöka huruvida investerare och analytikere tecken på big bath varierar med konjunkturläget, alltså hur de identifierar tecken på omotiverade nedskrivningar när respondentgruppens miljö präglas av vad som anses vara goda ekonomiska tider.

Som tidigare har blivit nämnt i metodkapitlet har denna studie endast bäring på de valda intervjupersonerna. För möjligheten att kunna generalisera resultaten skulle en statistisk insamlingsmetod kunna utvecklas för de syften som denna studie har, där fokus ligger på kvantifiering av insamlingen.

7 Källförteckning

Anonymous. (2009). The goodwill, the bad and the ugly; Corporate write-downs. *The Economist*, vol. 390, s. 70.

Bryman, A., & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber ekonomi.

Canadian Business. Restructuring games. *Canadian Business*, Vol. 77, s. 23.

Copeland, R., & Moore, M. (1972). The final bath: is it common? *MSU business topic*

Dalen, M. (2008). *Intervju som metod*. Gleerups Utbildning AB: Malmö.

Deegan, C., & Unerman, J. (2006). *Financial accounting theory*. Sydney: McGraw-Hill.

Duru, A., & Reeb, D. (2002). International Diversification and Analysts' Forecast Accuracy and Bias. *The Accounting Review*, vol. 77, s. 415-433.

Elliott, J-A., & Shaw, W-H. (1988). Write-offs as accounting procedures to manage perceptions. *Journal of Accounting Research*, vol. 26, s. 91-119.

Elliott, J-A., & Hanna, D-J. (1996). Repeated Accounting Write-Offs and the Information Content of Earnings. *Journal of Accounting Research*, vol. 34, s. 135-155.

Elwin, P. (2008). Discussion of 'Accounting for intangibles – a critical review of policy recommendations'. *Accounting and Business Research*, vol 38. s. 205-207.

Falkman, P. (2000). *Teori för redovisning*. Lund: Studentlitteratur.

FAR SRS. (2008). *Internationell redovisningsstandard i Sverige – IFRS/IAS 2008*. FAR förlag: Stockholm

Guruvich, G., Kliger, D., & Levi, O. (2009). Decision-making under uncertainty – A field study of cumulative prospect theory, *Journal of Banking & Finance*, vol 33. s. 1221-1229.

Haldorson, K., Karnerfors, B., & Sandberg, S. (2007). *Big bath accounting – en studie om ledningens beteende*. Högskolan i Borås/Institutionen för Data- och affärsvetenskap (IDA).

- Hartman, J. (2001). *Grundad teori: terorigenerering på empirisk grund*. Lund: Studentlitteratur.
- Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande – Från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Healy, P-M. (1985). The effect on bonus schemes on Accounting Decisions, *Journal of Accounting and Economics*, vol 7. s. 85-107.
- Healy, P., & Wahlen, J. (1999). A review of the earnings Management Literature and its Implications for Standard Settings. *Accounting Horizons*, vol 13. s. 365- 383.
- Henry, D., & Schmitt, C-H. (2001). The numbers game. *Business Week*, vol 37. s. 100-110.
- Jacobsen, D-I. (2002). *Vad, hur och varför? – Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.
- Kirschenheiter, M., & Melumad, N. (2002). Can "Big Bath" and Earnings Smoothing Co-exist as Equilibrium Financial Reporting Strategies?. *Journal of Accounting Research*, vol 40. s. 761-796.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, S. (2002). *Redovisningens normer och normbildare*. Lund: Studentlitteratur.
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M., Pettersson, A-K., & Rimmel. G. (2008). *IFRS – i teori och praktik*. Sundbyberg: Bonniers.
- Moore, M-L. (1973). Management changes and discretionary accounting decisions. *Journal of Accounting Research*, vol 11. s. 100-107.
- Patel, R., & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Patel R., & Tebelius, U. (1987). *Grundbok i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Riahi-Belkaoui, A. (2004). *Accounting Theory*. Singapore: Thomson Learning.

Ross, S., Westerfield, R., Jaffe, J., & Jordan, B. (2008). *Modern Financial Management*. New York: McGraw-Hill.

Smith, D. (2006). *Redovisningens språk*. Lund: Studentlitteratur.

Stalebrink, O-J. (2007). An investigation of discretionary accruals and surplus-deficit evidence from Swedish municipalities. *Financial Accountability & Management*, vol 23. s. 441-458.

Starrin, B., & Svesson, P-G. (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Svenning, C. (2003). *Metodboken*. Eslöv: Lorentz förlag.

Thomasson, J., Arvidson, P., Lindquist H., Larson O., & Rohlin L. (2006). *Den nya affärsredovisningen*. Malmö: Liber AB.

Toppe-Shortridge, R., Schroeder, A., & Wagoner, E. (2006). Fair Value Accounting. *The CPA Journal*, vol 76. s. 37-40.

Trost, J. (2002). *Att skriva uppsats med akribi*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Watts, R., & Zimmerman J. (1990). Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective. *Accounting Review*, vol 65. s. 131-156.

Internetkällor

Riksbanken. Hämtat från: <http://www.riksbank.se/templates/Page.aspx?id=29561>. Hämtad den 1 april 2009.

Regeringen. Hämtat från: <http://www.regeringen.se/sb/d/11400/a/123650>. Hämtad den 2 april 2009.

Finansinspektionen. Hämtad från:

http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/46_Skrivelser/2009/stabilisering_2009%2001%2028.pdf. Hämtad den 2 april 2009.

Bilaga 1: Intervjuguide

Bakgrundsinformation

- Vilken utbildning har du?
- Vilken yrkeserfarenhet har du?
- Vilken befattning har du?

Övergripande om finansiell information

- 1, Är informationen i de finansiella rapporterna tillräcklig för att ni skall kunna bilda er en uppfattning om bolagets ekonomiska tillstånd?
- 2, Hur tillämpar ni informationen som presenteras i de finansiella rapporterna?

Kan en investerare identifiera en omotiverat stor nedskrivning?

- 3, Fördjupar ni er i företagets redovisningsval?
- 4, Vilka upplysningar är en förutsättning för att ni skall kunna bilda er en uppfattning om företagets nedskrivningsval?
- 5, Går det att identifiera en nedskrivning som är omotiverad?

Vilka förhållanden indikerar på att en omotiverat stor nedskrivning föreligger?

- 6, Hur identifierar ni tecken som tyder på att big bath har förekommit?
- 7, Hur ser tecken på big bath ut?
- 8, Varför tror du att företag kan välja att göra omotiverat stora nedskrivningar?

Vilken inverkan har en omotiverat stor nedskrivning på investerarens analys?

- 9, Påverkar en omotiverat stor nedskrivning din analys av bolaget?
 - I vilken bemärkelse påverkar det?
- 10, Kan tecken på big bath i något avseende vara positivt?
- 11, Kan tecken på big bath i något avseende vara negativt?

Bilaga 2: Respondenterna

Arne Björhn, VD och riskkapitalist, Alga Styrinvest. 7 maj

Ewa Widhem, Advisor in research, valuation and accounting, Handelsbanken. 7 maj

Mikael Hallåker, Head of Investor Relations, Handelsbanken. 7 maj

Respondent A, Aktieanalytiker, En av Nordens ledande investmentbanker. 8 maj

Samuel Johansson, Investeringsanalytiker, Stena Adeptum. 28 april

Tomas Meerits, Vice President, Cevian Captial. 8 maj